

PvDA

JAARVERSLAG EN JAARREKENING

2017

Ten Geleide

Het jaar 2017 was voor de PvdA een in vele opzichten turbulent jaar. De campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen maakte veel energie los in de partij. Met een programma gericht op verbinding, een sterke kandidatenlijst en duizenden vrijwilligers trokken we het land in, in de strijd voor onze idealen en met de missie om het vertrouwen van de kiezer te verkrijgen. Het behoeft geen lang betoog dat het verlies fors was, dat de uitslag hard is aangekomen en dat dit gevolgen heeft voor de positie van waaruit de PvdA politiek bedrijft en hoe de vereniging richting de toekomst is georganiseerd.

Met 2017 sluiten we een financieel ingewikkeld jaar af. Het wegvallen van een substantieel deel van de subsidie-inkomsten heeft geresulteerd in een reorganisatie van het partijbureau en het herstructureren van gelden die zich bevinden in de vereniging. De afdrachtenregeling is aangepast en de meest draagkrachtige afdelingen en gewesten is gevraagd om een deel van hun tegoeden terug te laten vloeien naar het centrale niveau. Dit met als doel om de beschikbare gezamenlijk middelen, als vereniging, in te zetten op activiteit in de vereniging. In 2017 zijn vrijwel alle implementatieproblemen met betrekking tot de ledendatabase (CRM) opgelost.

We richten ons op de toekomst. Met een door het partijbestuur nieuw ingezette koers: positief voorwaarts! Waarbij de verhalen en ervaringen van mensen centraal staan, we voortdurend zoeken naar bondgenoten om gezamenlijk de strijd aan te gaan en gericht zijn op politieke actie en resultaten.

We bouwen door aan de vier à vijf regionale actiecentra. Ook het landelijk partijbureau ontwikkelt zich tot landelijk actiecentrum, tot een vrijwilligerscentrale en zal de regionale organisatie verder ondersteunen. We zijn erop gericht om zo maximaal mogelijk de kennis en expertise van de 44.000 leden te benutten.

Inhoudsopgave

	Pagina
Bestuursverslag	
1. Vernieuwde Inhoud	4
2. Versterk de Partij	14
3. Internationaal Secretariaat	17
4. Toekomst PvdA	19
Jaarrekening	
5. Financieel beheer	22
6. Organigram en bestuurlijke banden	32
7. Jaarrekening	35
Overige gegevens	69

1. Vernieuwde Inhoud

Verkiezingsprogramma ‘een verbonden samenleving’

Het partijbestuur heeft in 2015 een commissie ingesteld die het PvdA-programma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heeft ontwikkeld. De commissie werd geleid door Wim Meijer, voormalig commissaris van de Koningin in Drenthe, voormalig fractievoorzitter van de PvdA Tweede Kamerfractie en voormalig staatssecretaris in het kabinet Den Uyl.

De commissie heeft het jaar 2016 benut voor tal van gesprekken met leden, experts, netwerken en maatschappelijke organisaties. Op basis van de resoluties Van Waarde, De bakens verzetten (commissie Melkert) en Politiek Van Waarde (commissie Hamming) is het programma uitgewerkt met de daarbij behorende voorstellen en maatregelen.

Op 24 oktober 2016 is het programma gepresenteerd in Rotterdam en voorts aan de leden van de partij verzonden ter amendering en vaststelling op het verkiezingscongres van januari 2017.

Verkiezingscongres

Zaterdag 14 en zondag 15 januari 2017 vond in DeFabrique in Utrecht het PvdA-verkiezingscongres plaats. Op zaterdag was het belangrijkste onderdeel de vaststelling van het verkiezingsprogramma. Tevens waren er toespraken van Ahmed Aboutaleb, burgemeester van Rotterdam, en Hans Spekman, partijvoorzitter.

Op zondag 15 januari 2017 werd de uitslag van de ledenraadpleging voor lijsttrekker van de PvdA formeel bekrachtigd en Lodewijk Asscher gekozen als lijsttrekker. De kandidatenlijst werd formeel vastgesteld en voormalig politiek leider Diederik Samsom sprak de zaal toe. Het congres werd afgesloten met een toespraak van Lodewijk Asscher.

Verkiezingscampagne 2017

Vanaf september 2016 is het partijbureau van de PvdA uitgebreid met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017. De reguliere organisatie werd omgevormd en aangevuld tot het campagneteam waarna zowel op het gebied van grondcampagne, acties en evenementen, campagne in de regio, digitale campagne en communicatie alle voorbereidingen werden getroffen voor de verkiezingscampagne.

Op woensdag 15 maart vonden de Tweede Kamerverkiezingen plaats. De PvdA behaalde 9 zetels, 29 minder dan de voorgaande verkiezingen. De klap kwam hard aan bij de leden, vrijwilligers, campaigners, medewerkers en volksvertegenwoordigers. Het jaar 2017 zou zeker tot aan het congres van oktober 2017 in het teken staan van de gevolgen van dit grote verlies. Een ingrijpende reorganisatie, waarin afscheid genomen moest worden van veel collega's in de Tweede Kamer en op het partijbureau, lag in het verschiet.

Politieke Ledenraad

Zaterdag 18 maart 2017, drie dagen na de verkiezingen, organiseerde de PvdA een politieke ledenraad. Het was een veelbewogen en drukbezochte bijeenkomst, waar leden de mogelijkheid hadden en namen om het verlies van de verkiezingen met elkaar te bespreken. Buiten een aantal moties die het partijbestuur opriepen voorspoedig aan de slag te gaan met partijvernieuwing, was de toespraak van partijvoorzitter Hans Spekman het meest in het oog springend. Hij had de avond daarvoor aangekondigd later in 2017 zijn functie neer te leggen. In de maanden tot oktober, wanneer hij zou aftreden, zou de personele reorganisatie van de partij ordentelijk worden volbracht, een blik op de toekomst worden geschreven en een voorzittersverkiezing worden georganiseerd. De leden stemden in met deze procedurele gang van zaken.

“Op de toekomst”

Naar aanleiding van de politieke ledenraad van 18 maart 2017 werd Paul Depla aangezocht om een toekomstgerichte analyse op te stellen. Deze analyse, getiteld “Op de toekomst”, kent vier hoofdelementen:

- I. Wat voor een partij willen we zijn: het wezen van de PvdA.
- II. Wat is de agenda van de PvdA: de idealen van de PvdA
- III. Wat voor een organisatie ondersteunt agenda van de PvdA
- IV. Wat is een aansprekende stijl van politiek bedrijven

Met experts van buiten maakte Depla een heldere analyse die aan de basis staat van de ambities van de PvdA voor de komende jaren. Het rapport Depla werd besproken in de eerste Club Rood bijeenkomst in Hilversum op 20 juni 2017. De bevindingen werden vervolgens in den lande bediscussieerd als onderdeel van campagnebijeenkomsten van de kandidaten voor het partijvoorzitterschap in de daaropvolgende maanden.

Voorzittersverkiezing

Op 4 september om 10.00 uur sloot de kandidaatstellingstermijn voor het partijvoorzitterschap. Nelleke Vedelaar en het duo Astrid Oosenbrug / Gerard Oosterwijk hadden zich gekandideerd. De adviescommissie kandidaatstelling, bestaande uit Jet de Ranitz, Fouad Sidali en Gaby van den Biggelaar sprak de kandidaten en achtte zowel Nelleke Vedelaar als het duo Gerard Oosterwijk en Astrid Oosenbrug geschikt voor het voorzitterschap. De verkiezing van de PvdA-partijvoorzitter gaat bij meer dan twee kandidaten door middel van een ledenraadpleging. Deze ledenraadpleging vond plaats in de periode tussen 26 september en 4 oktober. Op vrijdagochtend 6 oktober werd bekend dat Nelleke Vedelaar de verkiezing had gewonnen. De bijeenkomst was ingetogen, omdat die ochtend bekend was geworden dat donderdagavond 5 oktober partijgenoot en burgemeester van Amsterdam Eberhard van der Laan was overleden.

Politieke ledenraad en Congres oktober 2017

Het congres van oktober 2017 was een bijzonder congres, omdat er geen inhoudelijke agenda was, anders dan het afscheid van scheidend partijvoorzitter Hans Spekman, en de formele bekrachtiging van de uitslag van de ledenraadpleging, en daarmee benoeming van Nelleke Vedelaar als partijvoorzitter.

De bijeenkomst in de Woonfabriek in Nieuwegein begon als politieke ledenraad. In subsessies spraken leden met elkaar over de (in de analyse van Depla benoemde) thema's: wonen, werk, milieu, onderwijs en zorg. Aansluitend vond plenair het Congres plaats, dat begon met een moment stilte voor de twee dagen eerder overleden Eberhard van der Laan. Aansluitend vonden toespraken plaats van Hans Spekman, Lodewijk Asscher en nieuwgekozen voorzitter Nelleke Vedelaar.

Vorbereiding gemeenteraadsverkiezingen 2018

De voorbereiding van de gemeenteraadscampagne 2018 liep hiermee synchroon met de introductie van de meerjarige 'Zeker zijn'-campagne. Er is in het najaar van 2017 een nieuw communicatiehandboek voor de afdelingen gemaakt en in vijf trainingssessies in het land zijn alle lijsttrekkers en campagnecoördinatoren getraind in het goed en lokaal kunnen toepassen van het 'Zeker Zijn'-verhaal. Tevens is in het najaar van 2017 begonnen met het ontwikkelen van een nieuwe, op alle niveaus te gebruiken beeldtaal.

Ondersteuning afdelingen en gewesten

Ten behoeve van de ondersteuning van de afdelingen zijn in de voorbije jaren afspraken gemaakt met de 12 gewesten (de 'provinciale afdelingen' van de PvdA) over hoe de organisatie waar nodig te verbeteren en welke ondersteuning het partijbureau daarbij levert. Dit met name in de hoek van het bieden van opleidingen door de gewest (Rosa-leergang, Schaper-leergang, Wibaut-leergang, in samenwerking met het Centrum voor Lokaal Bestuur) en de bemiddeling bij lokale conflicten.

Door het verlies bij de Tweede Kamerverkiezingen hebben we afscheid moeten nemen van veel collega's op het partijbureau, waardoor de inzet van gewesten noodzakelijk is. Ook de komst van Nelleke Vedelaar als voorzitter versterkt deze decentrale beweging: in haar verkiezingscampagne stond het versterken van de lokale afdelingen bovenaan de agenda.

Met name in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 hebben – zeker rond de kandidaatstelling – de gewesten hun grote nut voor de partij bewezen door samen met het Centrum voor Lokaal Bestuur als eerste aanspreek te fungeren voor afdelingen waar personele problemen de kop op staken.

Ombudsteams

Naast klachtenbehandeling en ondersteuning van mensen die problemen hebben met schuldhelpverlening, UWV en andere instanties, signaleren de teams structurele problemen die voortkomen uit gemaakte afspraken en beleid en kaarten dit waar nodig aan bij beleidsmakers. Er zijn 180 geregistreerde Ombudsteams. De activiteit en intensiteit varieert. De PvdA Ombudsteams zijn er niet alleen voor leden maar ook voor niet-leden. Na de reorganisatie van 2017 is de ondersteuning van de Ombudsteams voor een groot deel beland bij de afdelingen zelf, de gewesten, en leden van het partijbestuur. In het werkplan van partijbestuur 2018 ontvangen de Ombudsteams een ondersteuning vanuit de regionale actiecentra. Voor de toekomst wordt gekeken hoe de ondersteuning en doorontwikkeling van het ombudswerk kan worden ingebed in het werk van de regionale actiecentra.

Netwerken

De PvdA kent verschillende netwerken en werkgroepen, waarin leden zich organiseren rond gemeenschappelijke thema's. De werkzaamheden van de netwerken zijn divers: discussiëren, lobbyen, informeren en adviseren van onze volksvertegenwoordigers en het organiseren van bijeenkomsten en andere activiteiten.

De activiteiten zijn divers: bijvoorbeeld de door het Roze Netwerk georganiseerde deelname aan de GayPride, de door het netwerk levensbeschouwing georganiseerde bijeenkomst over levenseinde of de conferentie over wonen en zorg van het ouderennetwerk.

Activiteitenfonds

Het activiteitenfonds bestaat uit geld dat beschikbaar is voor de financiering van activiteiten in de afdelingen, gewesten en netwerken. Het is specifiek beschikbaar als een activiteit onvoorzien is of verder reikt dan de lokale/regionale beschikbare gelden. In 2017 is meer gebruik gemaakt van de activiteitenpot dan in 2016. Tegelijkertijd moeten we constateren dat er jaarlijks een flink bedrag overblijft.

Canvassen

Vast onderdeel van de permanente campagne is het canvassen. We hebben het langs de deuren gaan om in gesprek te gaan met kiezers in aanloop naar de verkiezingen van 2017 verder uitgebouwd en geprofessionaliseerd. Er is een landelijk systeem geïntroduceerd binnen de partij waarmee het makkelijker wordt in contact te blijven met mensen die we aan de deur gesproken hebben en die te kennen hebben gegeven graag betrokken te blijven worden bij een of meerdere onderwerpen, landelijk of in de buurt.

Naarmate de verkiezingen van maart 2017 dichterbij kwamen, nam het aantal canvasacties in aantal toe. Veel afdelingen organiseren – zeker in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 – lokaal hun eigen canvasacties, sommige zelfs wekelijks.

Fondsenwerving

In 2017 deden we op de volgende manieren aan het werven van fondsen:

- Bekende leden benaderden onze leden persoonlijk
- Belacties
- Voortzetting samenwerking met externe partner: Ditmeijers. Zij benaderden leden voor een donatie en/of om hun contributie te verhogen.
- Mailings
- Brieven
- Online acties
- Een adviesclub met experts uit de vereniging.
- Een speciale bijeenkomst voor onze 30 gulste gevers

De meeste fondsen wierven wij voor de Tweede Kamerverkiezingen. In totaal werd in 2017 rond de 2,5 ton fondsen geworven, veelal van leden.

Na de verkiezingen van 2017 is gestart met crowdfunding voor een geoormerkt doel. Zo werd geld ingezameld voor Sytze, die als Deliveroo-bezorger een rechtszaak wilde aanspannen tegen zijn werkgever. Sytze werd gedwongen ZZP'er, terwijl er feitelijk sprake is van een vast dienstverband.

Ledenwerving

2017 was qua in- en uitstroom van leden een atypisch jaar vanwege de Tweede Kamerverkiezingen. We begonnen 2017 met een klein plusje qua ledenaantallen vanwege de lijsttrekkersverkiezingen. Na de Tweede Kamerverkiezingen kwam er een opmerkelijke instroom van nieuwe leden. Desalniettemin waren er in latere maanden weer opzeggingen, waardoor we 2017 eindigden met een beperkt negatief resultaat.

Ledenbinding

De (trouwe) ledendagen zijn in 2015 geïntroduceerd en ook in 2017 doorgezet. In september organiseerden we een nieuwe ledendag in de Tweede Kamer, waar ook niet-nieuwe leden welkom waren. Deze activiteit is bedoeld om de binding met onze leden te versterken en nieuwe leden te werven. Leden mogen namelijk altijd een introducé meenemen en we proberen hem/haar via een leuke eerste ervaring met de PvdA warm te maken voor een lidmaatschap.

Jubilarissen

Een speciale vorm van ledenbinding vormen de attenties voor jubilarissen. Elk jaar ontvangen leden die 25 en 50 jaar lid zijn een speld, en een penning is er voor leden die al 65 jaar trouw lid zijn.

Aantal jubilarissen in 2017	
25 jaar	219
50 jaar	155
65 jaar	65

Ledenbehoud

Met leden die kritisch zijn of opzeggen proberen wij zo persoonlijk mogelijk contact te hebben. Om leden te behouden organiseerden we enkele bijeenkomsten met ongeveer 25 leden per avond, waarbij zij in gesprek konden met onze politici. Nelleke Vedelaar mailt veelvuldig met leden. Dit heeft een zeer positief effect: de voorzitter mailt zelf terug en dat doet de toon vaak verbeteren.

Jeugdlidmaatschap (Roodies)

Om jongeren eerder te betrekken bij politiek en onze partij is in 2015 besloten tot het invoeren van een jeugdlidmaatschap, namelijk de Roodies. Een Roodie betaalt geen contributie en ontvangt geen ledenrechten maar maakt op een leuke, informele, laagdrempelige manier kennis met de politiek en de partij en wordt uitgenodigd voor activiteiten die aansluiten bij zijn/haar leeftijd. Daarbij focussen we op de leeftijd van 12 t/m 16 jaar. 2017 was door de verkiezingen en de daaropvolgende reorganisatie een rustig jaar qua activiteiten. Voor 2018 staan weer de nodige activiteiten op de planning.

Scouting met de gewesten

Binnen de partij werken de gewesten samen met het partijbestuur in de zoektocht naar de best beschikbare volksvertegenwoordigers voor alle denkbare niveaus. De gewesten mogen rond de kandidaatstelling voor de Tweede Kamerverkiezingen een tweetal namen aandragen die als regionale kandidaat in gesprek kunnen met de adviescommissie kandidaatstelling. In de voorbije verkiezingen werd daar nog door de gewesten nog niet uitputtend gebruik van gemaakt; in de komende jaren wordt in samenwerking met gewesten gekeken naar de verdere ontwikkeling van deze manier van scouting.

Scouting landelijk

We investeerden in het gericht zoeken naar en spreken van partijgenoten van wie het partijbestuur van mening is dat zij interessant zijn voor nu of in de toekomst. Dit wordt gedaan vanuit het besef dat tijd en timing belangrijke elementen zijn in het denken over en het zetten van een eventuele (over)stap en het jezelf ergens voor beschikbaar stellen. Juist om die redenen is de PvdA continu in gesprek over de vraag of en zo ja hoe, de politiek past in zijn of haar toekomst.

Voortgangsgesprekken

Landelijke politici: het partijbestuur is ervoor verantwoordelijk dat er voortgangsgesprekken worden gevoerd. Zij draagt zorg voor jaarlijkse voortgangsgesprekken met de landelijke politici. Met de nieuwe Tweede Kamerleden vinden de eerste gesprekken plaats begin 2018.

Opleiding/Ontwikkeling

De partij biedt opleidingen, trainingen, workshops voor geïnteresseerden, aspirant-politici, bestuursleden en politici. Hieronder een greep uit de projecten die in 2017 zijn uitgevoerd:

Vorbereidingsprogramma voor kandidaat-Kamerleden

Binnen de partij is afgesproken (resolutie Politiek Van Waarde) dat voordat het partijbestuur een besluit neemt over de conceptlijst de kandidaten een voorbereidingsprogramma hebben gevolgd. Tijdens de kandidaatstellingsprocedure voor de Tweede Kamer is vanaf november 2016 het voorbereidingsprogramma aangeboden (bestaande uit een driedaags aanbod) aan alle kandidaten met wie de commissie tot dat moment had gesproken en daarmee kans maakten op een plaats op de kandidatenlijst. Het betrof meer dan 100 kandidaten.

Vorbereidingen Jan Schaper-leergang

De resolutie Politiek van Waarde heeft betrekking op alle partijgenoten die zich kandideren voor de kandidatenlijst. Landelijk, provinciaal en lokaal. De Jan Schaper-leergang is de vooropleiding voor alle partijgenoten die zich kandidaat willen stellen voor een plaats op de kandidatenlijst van de Gemeenteraad. Het Centrum voor Lokaal Bestuur heeft samen met de gewesten de Jan Schaper-leergang inhoudelijk en organisatorisch voorbereid en ten uitvoer gebracht.

Communicatie

De afdeling Communicatie op het partijbureau hield zich gedurende het jaar 2017 bezig met onze permanente online campagne met actiewebsites, Facebook, Twitter en Instagram en met het verbeteren van onze emailstrategie en voorbereiden van het vernieuwen van MijnPvda. We werkten aan verbetering van de website en zorgden via de site, mailingen en social media dat we zoveel mogelijk mensen konden informeren over onze acties en standpunten.

Communicatie algemeen

Social media

In 2017 is de transitie naar online media verder doorgezet en versneld. In het verkiezingsjaar was de PvdA zeer actief op Facebook, Twitter en Instagram, om onze boodschap te verspreiden en vooral ook om in gesprek te gaan met de kiezers, waarvan het merendeel niet lid is. Na de verkiezingen van maart en de daaropvolgende reorganisatie is doelbewust gekozen voor een verdere focus op efficiënt en doelgericht gebruik van online media, in plaats van de traditionelere media.

Video's

In en na de campagne heeft de organisatie geïnvesteerd in de productie van kwalitatief goede video's, die op sociale media eenvoudig gedeeld kunnen worden. Niet zelden overgenomen door de traditionele media. Een selectie:

- De Nederlandse droom van Khadija Arib: 40 jaar geleden kwam ze aan in Rotterdam, nu is ze onze Kamervoorzitter. 'Ik heb met vallen en opstaan uiteindelijk mijn weg kunnen vinden.' <https://www.youtube.com/watch?v=979tLtJVds>
- De school blijft open: de kwaliteit van onderwijs staat natuurlijk voorop, maar we moeten blijven strijden tegen de dominantie van het efficiency-denken. In het dorpje Westerbroek gaven ze niet op. Na wat druk van de PvdA mag de Ligthartschool in Westerbroek nu open blijven: <https://www.youtube.com/watch?v=N5BKHtWS98s>
- Open brief: In deze tijd van overschotten mag er toch niet bezuinigd worden op de zorg thuis voor onze ouderen, chronisch zieken en gehandicapten? Dit raakt ons allemaal. Teken de brief en roep het nieuwe kabinet op de bezuiniging van 100 miljoen te schrappen: <https://www.youtube.com/watch?v=fAzUmbMY5Io>
- Laatste dag als minister: <https://www.youtube.com/watch?v=ih39JORWT78>

Website

In oktober 2016 is een nieuwe PvdA-website gelanceerd (pvda.nl) die gebouwd is op gebruikersgemak en goede vindbaarheid in de zoekmachines. Eind 2017 gingen in voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 ook de lokale afdelingen over op deze website.

In oktober 2017 werd daarnaast een vernieuwde versie van mijn.pvda.nl gelanceerd. Dit 'intranet' voor PvdA-leden en –functionarissen in afdelingen en gewesten, werd stevig op de schop genomen om gebruikersgemak te vergroten en te voldoen aan de strengere standaarden wat betreft privacy en gegevensbescherming.

2. Versterk de partij

Partijbestuur

Het partijbestuur bestond in 2017 uit de volgende personen:

Hans Spekman: Partijvoorzitter (tot 7 oktober 2017)

Nelleke Vedelaar: Partijvoorzitter (vanaf 7 oktober 2017)

Marja Bijl: Vicevoorzitter

Kirsten Meijer: Internationaal secretaris

Ard van der Tuuk: Penningmeester

Randy Martens: Partijbestuurslid (tot 22 juni 2017)

Wouter de Jongh (vanaf 11 september 2017)

Wouter Struijk: Partijbestuurslid

Egbert de Vries: Partijbestuurslid

Hélène Oppatja: Partijbestuurslid

Anne de Rooij: Partijbestuurslid (tot 19 juni 2017)

Gerard Bosman: Partijbestuurslid (vanaf 11 september 2017)

Annemieke Wissink-Berkers: Partijbestuurslid

Harry Vogelaar: Partijbestuurslid

Q.q. leden

Lodewijk Asscher: Politiek leider, fractievoorzitter Tweede Kamerfractie

Marleen Barth: Fractievoorzitter Eerste Kamer. In 2017 EK-fractie afgevaardigd door André Postema, vice-fractievoorzitter

Paul Tang: Delegatieleider Nederlandse leden in de socialistische fractie in het Europees Parlement

Adviserende leden:

Klara Boonstra: Directeur Wiardi Beckman Stichting

Arjen Berkvens: Directeur Foundation Max van der Stoel (vanaf 7 april 2017)

Lieke Kuiper: voorzitter Jonge Socialisten

Leen Verbeek: Voorzitter Centrum voor Lokaal Bestuur

Partijbureau

Het partijbestuur is het door het congres gekozen orgaan dat belast is met de algemene leiding van de partij, het beheer van de partijorganisatie en het uitvoeren van taken en bevoegdheden die hem zijn toegewezen. Het Bestuurssecretariaat is verantwoordelijk voor de directe ondersteuning van het Partijbestuur. Het Partijbureau ondersteunt het landelijk PvdA-bestuur in de dagelijkse uitvoering.

MT

Het partijbureau werd gedurende het jaar 2017 geleid door het MT:

Jan Blom: Directeur / Teamleider ondersteuning

Pieter Paul Slikker: Hoofd Strategie en Partijondersteuning

Gert-Jan Leerink: Teamleider Projecten

Martijn Brandenburg: Teamleider Diensten

Partijorganen en partijcommissies

Binnen de PvdA zijn diverse commissies actief:

Het Presidium

Het presidium bestaat uit negen leden, tweejaarlijks gekozen door het congres. Het presidium bereidt het traject naar het congres voor en leidt de discussies en de besluitvorming op het congres. Voorts is het presidium verantwoordelijk voor het leiden en modereren van de discussies in de Verenigingsraad en de Politieke Ledenraad. Het presidium komt met regelmaat bijeen. Het presidium is het orgaan dat toeziet op een goede en transparante naleving van besluitvormingsprocessen binnen de partij. Het fungeert ook als stembureau en stelt de uitslag van de ledenraadplegingen vast.

Beroepscommissie

De beroepscommissie bestaat uit vier leden, gekozen door het congres voor een periode van vier jaar.

Reglementencommissie

De Reglementencommissie is een door het partijbestuur ingestelde commissie, die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over de statuten en reglementen van de PvdA.

Commissie integriteit

De PvdA hecht grote waarde aan integriteit van leden, volksvertegenwoordigers en bestuurders. Er is een permanente commissie integriteit die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd advies kan geven over zaken die raken aan de integriteit.

Ledendemocratie

Op het PvdA-congres in januari 2015 is de resolutie Ledendemocratie aangenomen met daarin 27 voorstellen om de ledendemocratie binnen de partij vorm te geven. De resolutie heeft als doel de leden meer invloed uit te laten oefenen op de besluitvorming binnen de partij. Zoals voorgesteld door de commissie Noten en verder uitgewerkt door de werkgroep Ledendemocratie.

Noten heeft vier doelen geformuleerd:

- De legitimiteit van de partijdemocratie vergroten: kortweg, zoveel mogelijk mensen moeten meedoen aan de besluitvorming;
- Macht en tegenmacht laten ontstaan;
- Activeren van de leden om maatschappelijke actie te ondernemen
- Meer verbinding krijgen tussen de leden, de diverse gremia, maatschappelijke organisaties en de PvdA kernwaarden.

De werkgroep Ledendemocratie heeft daarbij de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Noten als leidraad genomen. Hieronder zijn die vijf aanbevelingen nogmaals gemeld.

Principes ledendemocratie n.a.v. Noten:

- Iedereen stemt real time online daar waar mogelijk.
- We ontkoppelen de eenheid van inhoud, plaats en tijd: (besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden).
- We introduceren voor iedereen de mogelijkheid om te agenderen.
- We introduceren nieuwe collectiviteiten.
- We creëren een plein waarop leden elkaar kunnen ontmoeten.

In januari 2017 zijn het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst voor het eerst vastgesteld volgens de principes en methodes van ledendemocratie. Tijdens het congres of Politieke Ledenraad wordt gestemd via de tool PvdAStemt. Op deze website kan ieder lid met ledenrechten real time online stemmen. Bovendien kan dit stemmen los van plaats gebeuren, besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden.

De PvdA is de eerste Nederlandse politieke partij die alle leden de mogelijkheid geeft om onafhankelijk van de plaats waar ze zijn mee te beslissen. Ledendemocratie is een project dat is ontwikkeld met leden, technische partners en andere betrokkenen. In het jaarverslag van 2016 staat een uitgebreide toelichting op de werking van het nieuwe systeem van ledendemocratie.

Nelleke Vedelaar heeft in haar verkiezing in 2017 aangegeven verder te willen bouwen aan een goed functionerende ledendemocratie: inspraak van leden moet meer zijn dan het indienen van moties op een congres of ledenraad. Interactie en dialoog tussen politici, leden en ideologisch gelijkgestemden moet binnen de partij meer input opleveren voor discussie en meningsvorming. In het werkplan van het partijbestuur, waar in 2017 mee begonnen is en dat in 2018 is afgerond, staan voorstellen om de inhoud en besluitvorming rond congressen te veranderen.

3. Internationaal Secretariaat

Juist in een tijd waarin Trump, Poetin en Erdogan aan de macht zijn en linkse partijen het niet makkelijk hebben, is internationale samenwerking van groot belang. Het internationaal secretariaat heeft daarom in 2017 vastgehouden aan de samenwerking met onze zusterpartijen binnen de Party of European Socialists en de Progressive Alliance. Een belangrijk doel voor dit jaar was daarnaast het stimuleren van informatie en discussie over internationale onderwerpen in Nederland, met een focus op het onder de aandacht brengen van de Europese politiek onder jongeren.

Op het verkiezingscongres in januari organiseerden we een internationaal bezoekersprogramma dat bezocht werd door ongeveer zeventig ambassadeurs en vertegenwoordigers van zusterpartijen. We hielden in samenwerking met de Progressive Alliance een fringemeeting over het belang van het promoten van vrede en rechtvaardigheid in de 21^e eeuw en boden onze buitenlandreporters een schrijfcursus aan. Deze buitenlandreporters schreven gedurende het jaar artikelen over allerlei internationale onderwerpen voor de PvdA Internationaal-website.

De landelijke campagne hebben we zo veel mogelijk ondersteund door het organiseren van acties en samenwerking met campaigners uit onze buurlanden. Vanuit het European Youth Plan organiseerden we samen met de Jonge Socialisten regiotours om campagne te voeren in Limburg, Brabant en Groningen. In de laatste week kwamen een aantal Britten van Labour ons versterken bij onze campagne. Vervolgens hebben we twee maanden later de Labourcampagne in Birmingham ondersteund met een groep jonge PvdA'ers tijdens de Britse verkiezingen.

Verder bezochten we bijeenkomsten van de Progressive Alliance in Berlijn, San José en Ulaanbaatar. We hebben met name het voortouw genomen in de werkgroep rondom het thema gender. Dit leidde in Costa Rica, onder het motto 'practice what you preach', tot concrete afspraken over nieuwe genderrichtlijnen binnen de Progressive Alliance: *gender balanced* panels en een inclusief, gebalanceerd bestuur bijvoorbeeld. Ook is er besloten onder leiding van de PvdA meer samenwerking te zoeken met wereldwijde vrouwenbewegingen.

Binnen de PES vertegenwoordigden we de PvdA in samenwerking met onze gekozen PES-delegatie. Op het PES Congres in Lissabon droegen we actief bij aan een resolutie waarin de visie van de PES voor de komende periode beschreven staat. Onderdeel van deze resolutie is het besluit om aan de Europese verkiezingen van 2019 weer deel te nemen met een gemeenschappelijke kandidaat vanuit de PES, die volgens een democratisch en transparant proces verkozen zal worden.

Ook versterkten we de contacten en droegen we bij aan discussies over de toekomst van de sociaaldemocratie door deelname aan diverse congressen, conferenties en themabijeenkomsten in PES-verband (congressen Noorse Arbeiderspartij, Britse Labour Party en Duitse SPD, Progressive Governance conferenties in Montreal en Wenen, PES Social Europe Network, PES High Level Working Group, PES Financial and Economic Network, PES Environmental Network, PES Secretary Generals Network, PES Women). Daarnaast steunden we deelname van ons Roze Netwerk aan de General Assembly van Rainbow Rose, zodat zij op volle kracht mee konden doen aan de discussies over het versterken van LHBTI-rechten in Europa.

Binnen de PvdA hebben we de informatievoorziening en het debat over internationale politiek en onze zusterpartijen gestimuleerd, met name door het versturen van de maandelijkse internationale nieuwsbrief en het bijhouden van internationaal nieuws op onze website. Ook werkten we nauw samen met de Foundation Max van der Stoep en verving de directeur van de FMS de internationaal secretaris tijdens haar zwangerschapsverlof in de eerste maanden van 2017. Daarnaast ondersteunden we de internationale netwerken van de PvdA: de Buitenlandcommissie, de landelijke werkgroep Europa en het netwerk Defensie. Met WEurope wisten we zowel online als offline een groot publiek te bereiken. We stuurden reporters naar verkiezingslanden Frankrijk, Duitsland en Engeland. Met filmpjes, foto's en artikelen bereikten zij online zo'n 200.000 mensen met informatie over de politieke ontwikkelingen in Europa. Daarnaast organiseerden we vijf bijeenkomsten verspreid door Nederland, met in totaal ongeveer 360 bezoekers. Hiermee is een platform gecreëerd dat ook in de komende jaren bij kan dragen aan de informatievoorziening over internationale politiek, met name onder jongeren.

Verder waren we in staat om in samenwerking met de PES een actie te starten tegen de nieuwe zzp-constructie van Deliveroo. We organiseerden samen met de JS en Gijs van Dijk een actie op het Centraal Station in Amsterdam. Hieruit ontstond een petitie die duizenden keren getekend werd. Dit is inmiddels uitgegroeid tot een grote PvdA-actie, een rechtszaak tegen Deliveroo en een gemotiveerde protestbeweging onder Deliveroo-bezorgers zelf.

4. Toekomst PvdA: risicopreventie en (continuïteits)reserves

Geldstromen

De financiering van de PvdA is afhankelijk van een aantal geldstromen.

- De eerste geldstroom is de subsidie die verstrekt wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en gebaseerd is op het aantal zetels in de Tweede Kamer. De afgelopen jaren werd veiligheidshalve gewerkt met een begroting die financieel sloot bij 25 zetels in de Tweede Kamer en werden de inkomsten uit de overige zetels toegevoegd aan de Continuïteitsreserve (ook wel weerstandvermogen genoemd). Door de terugval in zetelaantal ten gevolge van de verkiezingsuitslag in maart 2017 moest de begroting voor 2018 echter worden bijgesteld naar een subsidieniveau gebaseerd op slechts 9 Tweede Kamerzetels.
- Een tweede voorname geldstroom zijn de inkomsten uit de contributie van leden. De lijsttrekkersverkiezingen in 2016 heeft weliswaar voor een toename van het aantal leden gezorgd, maar de trend van het ledenaantal van politieke partijen is nog altijd dalend.
- Een derde geldstroom is die van het werven van fondsen. Ook hier zal de nodige aandacht aan worden besteed. Er wordt extra ingezet op ledenwerving en –behoud en op fondsenwerving.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit twee reserves: de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserve. Onder de continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van het eigen vermogen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken. Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Bestemmingsreserve

Er is besloten om met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geoormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit ten gunste van campagnes onttrekkingen worden gedaan ter financiering van de landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede en Eerste Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad. Tevens worden uit deze reserve afdrachten aan afdelingen gefinancierd voor de GR-verkiezingscampagnes.

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves worden in de resultatenrekening verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van de reserve, welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

Gevolgen door terugval inkomsten 2017

Onder andere door de terugval in de inkomsten is het jaar 2017 financieel een veel zwaarder jaar geworden dan werd voorzien. Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren was al een behoorlijke bezuiniging gerealiseerd. Desalniettemin was de Vereniging PvdA genooddaakt om afscheid te nemen van een belangrijk deel van haar personeelsbestand. Om dat te realiseren moest het voor reorganisatie-ingrepen reeds beschikbare sociale plan versneld en diepgaander worden geëffectueerd. Dat heeft ertoe geleid dat van de aanvankelijk in de begroting van 2018 voorziene uitgaven ter zake ad € 714.000,-- reeds € 450.000,-- aan afvloeiingsregelingen ten laste van het resultaat van 2017 moest worden genomen. De al goedgekeurde begroting 2018 is op dat punt dan ook navenant aangepast. Meer cijfermatige details hierover volgen in het Hoofdstuk Financieel Beheer.

De sterk afgenomen subsidie, de reeds genoemde financiële last die hoort bij het afscheid nemen van medewerkers, alsmede de extra uitgaven die noodzakelijk werden om de nieuwe financieel-administratieve systemen volledig toe te snijden op de huidige eisen, hebben een stevige wissel getrokken op het Weerstandsvermogen (Continuïteitsreserve) van de rechtspersoon Vereniging PvdA.

Dit nadelige effect wordt met name zichtbaar in het enkelvoudige deel van de voorliggende jaarrekening 2017, waarin het merendeel van de herkomst en besteding van de vereniging dat via het landelijke partijbureau loopt wordt getoond.

Maatregelen en (tussen)resultaat: aanpassing afdrachtensystematiek en terugvraag

Zoals de laatste jaren in het geconsolideerde deel van de jaarrekening wordt getoond, ligt het merendeel van het eigen vermogen van de vereniging op decentraal niveau. Dit deel van het vermogen kon langjarig bij de solvabiliteitsanalyse buiten beschouwing worden gelaten, maar inmiddels is de noodzaak om de opbouw van het eigen vermogen van de vereniging als geheel te herzien, ruimschoots door het partijbestuur met de decentrale besturen gedeeld, is de afdrachtensystematiek aangepast en is een beroep gedaan aan de meest draagkrachtige afdelingen/gewesten om een deel van de decentrale overschotten te (willen) laten terugvloeien naar de centrale bankrekening ter versterking van de reserves en daarmee het eigen vermogen.

De terugvraag tezamen met de effecten van de andere afdrachtensystematiek beoogde versterking van de centrale liquiditeit en reserves heeft geresulteerd in de volgende verminderde uitgaven dan wel ontvangsten:

- € 232.000,-- door niet uitkering van de reguliere afdracht 2017 aan de meest draagkrachtige afdelingen/gewesten;
- € 259.000,-- door niet uitkering van een aanvraag tot GR-2018-afdracht;
- € 206.000,-- door ontvangsten van 50 afdelingen/gewesten die gehoor hebben gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

Deze gelden zijn enkel bedoeld ter versterking van het vermogen van de vereniging.

5. Financieel beheer

Jaarrekening 2017

De enkelvoudige jaarrekening 2017 van de Vereniging Partij van de Arbeid sluit met een resultaat van € 777.512 negatief, hetgeen op zich € 172.927 beter is dan de optelsom van de jaarbegroting 2017 en de Campagnebegroting.

Verklaring afwijking realiteit t.o.v. begrotingen

In 2017 zijn de werkelijke inkomsten € 43.000,-- lager uitgekomen dan de begrote inkomsten.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

€ 295.000,-- lagere subsidie van de overheid;

- oorzaak is het zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017;;

€ 94.000,-- lagere inkomsten uit fondsen-wervingsacties;

- incidenteel is minder geworven, mede door het tijdsbeslag van activiteiten rond de Tweede Kamerverkiezingen en de daling van het aantal personeelsleden als gevolg daarvan (minder man-/vrouwkracht);

€ 80.000,-- lagere inkomsten aan contributie politici;

- zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017.

€ 469.000,-- **TOTAAL LAGERE INKOMSTEN**

Deze lagere inkomsten zijn gedeeltelijk gecompenseerd door:

€ 214.000,-- aan hogere contributies (incl. € 2,-- leden);

- oorzaken zijn een vrijval van de voorziening voor dubieuze vorderingen en de ledenraadpleging ten behoeve van de nieuwe partijvoorzitter;

€ 206.000,-- van ± 50 afdelingen/gewesten;

- dit betreft versterking vanuit de Vereniging. Deze afdelingen/gewesten hebben gehoor gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

€ 6.000,-- aan overige inkomsten.

€ 426.000,-- **TOTAAL GECOMPENSEERDE INKOMSTEN**

De werkelijke uitgaven in 2017 zijn eveneens lager uitgekomen dan begroot en wel voor een totaal ad € 216.000,--. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Lagere uitgaven:

- /- € 173.000,-- per saldo lagere overige algemene bedrijfskosten;
- dit betreft met name lagere huisvestingskosten in verband met herhuisvesting naar Den Haag in een pand met lagere huurlasten. Voorts is bezuinigd op abonnementen en onderhoud ICT en bureaunkosten door een lager activiteitsniveau.
- /- € 232.000,-- niet uitkeren van reguliere afdrachten 2017;
- de meest draagkrachtige afdelingen en gewesten hebben in 2017 geen bijdrage (afdracht) vanuit de Vereniging ontvangen, wat verband houdt met de versterking van de Vereniging onder de inkomsten;
- /- € 120.000,-- lagere uitgaven Activiteitenpot, partijkantoren, etc.
- lagere uitgaven vanwege het zetelverlies
- /- € 10.500,-- lagere uitgaven Internationaal Secretariaat; dit houdt verband met lagere reis- en verblijfkosten;
- /- € 40.700,-- lagere uitgaven Team Inhoud; door afname van het activiteitsniveau is minder uitgegeven aan salariskosten en kosten van electoraal onderzoek;
- /- € 79.700,-- lagere uitgaven Magazine Rood; geen uitgifte van het magazine in 2017 door de afname van het aantal personeelsleden;
- /- € 8.300,-- lagere overige uitgaven Team Communicatie;
- /- € 58.700,-- lagere uitgaven Team Leden; door afname van het activiteitsniveau in verband met het zetelverlies is minder uitgegeven aan ledenwerving (vergelijk de afname van fondsenwervende acties aan de inkomstenkant) en ledenbehoud als ook salaris van het team;
- /- € 59.300,-- lagere uitgaven Team Mensen; door afname van het activiteitsniveau in verband met het zetelverlies is minder uitgegeven aan leergangen / scholing;
- /- € 353.000,-- lagere uitgaven Tweede Kamerverkiezingen;
- uitgaven bedragen 18% minder dan begroot. Er is bespaard op uitgaven, mede verband houdend met fondsenwervende acties;
- /- € 332.000,-- lagere uitgaven Gemeenteraadsverkiezingen 2018;
- door een gewijzigde systematiek in afdrachten aan de afdelingen en de gewesten is de feitelijke afdracht aanzienlijk lager dan begroot (vergelijk versterking van de Vereniging aan de inkomstenkant en niet uitkeren van reguliere afdrachten 2017 aan de kostenzijde).

Hogere uitgaven:

€ 105.700,-- hogere afschrijvingslasten software en hardware;

- de hogere last houdt verband met investeringen (activering) in de implementatie, waaronder problem solving, van het CRM pakket;

€ 450.000,-- hogere personeelslasten (afvloeiingsregeling);

- door het zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017 is een aantal contracten ontbonden en zijn vaststellingsovereenkomsten opgesteld. De kosten zijn toegerekend aan 2017 voor zover salaris is doorbetaald in 2017, tegenover welke doorbetaling geen arbeidsprestaties meer hebben gestaan;

€ 80.000,-- hogere uitgaven aan de Stichting Stroom;

- was begroot in 2016;

€ 59.400,-- hogere uitgaven Partijbestuur;

- de hogere uitgaven houden verband met Commissie Depla, Integriteitsonderzoek en familiebericht van het overlijden van de heer Van der Laan;

€ 115.300,-- hogere organisatiekosten;

- inhuur van externe deskundigen;

€ 16.500,-- hogere uitgaven Directie/MT;

- de hogere uitgaven houden verband met verzekering WGA Hiaat;

€ 57.500,-- hogere uitgaven Extern Advies;

- dit ziet op advies vanwege afvloeiing personeel, oprichten van stichtingen ten behoeve van de fracties en consultering van projectcoördinatoren;

€ 39.800,-- hogere uitgaven HRM Shared Service Center;

- door afvloeiing van personeel in 2017 is voor (tijdelijke) werkpieken personeel ingehuurd, mede ten behoeve van implementatie van de automatisering;

€ 122.700,-- hogere personeelskosten Ondersteuning;

- door vertrek van personeel zijn veel verlofsaldi uitbetaald;

€ 118.000,-- hogere kosten Congres, Ledenraad, Ledenraadpleging;

- een tweede congres in 2017 (bestuursverslag) is niet begroot. Tweede oorzaak is de ledenraadpleging in verband met de lijsttrekkersverkiezing (vergelijk de hogere inkomsten uit ledencontributies);

€ 22.300,-- hogere uitgaven Partijdemocratie;

- dit betreft met name een toename van reiskosten voor overlegplegingen in het land;

€ 61.000,-- hogere uitgaven Team Vereniging & Campagne;

- hoger salariskosten houden verband met de werving van projectcoördinatoren;

€ 3.000,-- hogere overige uitgaven;

Enkelvoudig Resultaat 2017

Het resultaat ad € 777.512,-- negatief is al volgt bestemd:

- € 917.988,-- is ten laste van de bestemmingsreserve verkiezingen genomen, te weten:

- € 915.019 inkomsten

- € 1.833.007 onttrekkingen.

Het saldo van de Bestemmingsreserve komt daarmee per 31-12-2017 uit op

€ 421.218,-- negatief;

- € 140.476,-- is ten gunste gekomen van de Continuïteitsreserve. Het saldo van de Continuïteitsreserve komt daarmee per 31-12-2017 aanvankelijk uit op € 1.088.408,--

Aangezien in de jaarrekening geen negatieve reserves mogen worden getoond, zal de Bestemmingreserve moeten worden aangevuld vanuit de Continuïteitsreserve, dat daardoor per 31-12-2017 eindigt met een saldo ad € 667.190,--, tevens het totale Enkelvoudige Eigen Vermogen vormend, dat als volgt is opgebouwd:

Vaste Activa	€ 962.980,--
Vorderingen	€ 198.923,--
Liquide Middelen	<u>€ 1.194.008,--</u>
	€ 2.355.911,--

AF:

Voorzieningen € 26.504,--

Kortlopende schulden € 1.662.217,--

€ 1.688.721,--

Enkelvoudig Eigen Vermogen

€ 667.190,-

Begroting 2018 en toekomstig financieel beleid

De begroting 2018 is op 23 oktober 2017 is door het Partijbestuur vastgesteld.

Vanwege de verkiezingsuitslag in maart 2017 was het noodzakelijk de begroting 2018 te baseren op 16 zetels minder dan de 25 zetels waar de begroting 2017 op was gebaseerd, hetgeen tot een verlaging aan de inkomstenkant heeft geleid ad € 800.000. Alle bedragen moesten daardoor voor 2018 opnieuw worden beredeneerd en berekend. Hierbij is uitgegaan van conservatieve, maar realistische uitgangspunten.

BEGROTING 2018

Totaal Inkomsten	6.008.229
Totaal Algemene kosten	-2.077.899
Totaal kosten bedrijfsvoering en activiteiten	-3.045.586
Mutatie Fondsen en reserves	884.744
AF: Inkomsten niet behorende tot de bedrijfsvoering	
Geormerkte inkomsten	658.800
Totaal inkomsten buiten bedrijfsvoering	658.800
Resultaat Bedrijfsvoering	225.944

INKOMSTEN BEDRIJFSVOERING

PvdA Contributie	4.400.000
Subsidie overheid (9 zetels, 43.000 subsidiabele leden)	875.929
Service inkomsten neveninstellingen	67.500
0,3% contributie CLB functionarissen (voor opleidingen, in CLB begroting)	-
Rente	1.000
Bijdrage deelnemers aan trainingen	-
Overig	5.000
SUBTOTAAL	5.349.429

GEOORMERKTE INKOMSTEN

Aanvull. Contrib. landelijke bestuurders en politici (5,5%)	84.000
Fondsenwerving Verkiezingsfonds (netto)	250.000
Contributie CLB functionarissen (1,6%)	324.800
SUBTOTAAL GEOORMERKT	658.800

OVERIGE INKOMSTEN BUITEN BEDRIJFSVOERING

Subsidie overheid extra zetels	-
Bijdrage extra landelijke politici	-
SUBTOTAAL OVERIGE INKOMSTEN	-
TOTAAL INKOMSTEN	6.008.229

ALGEMENE KOSTEN

Automatisering (inclusief afschrijvingen)	629.000
Accountantskosten	30.000
Huisvesting	163.000
Kosten verhuizing	35.000
Algemene bureaunkosten	159.000
Subtotaal Algemene kosten bedrijfsvoering	1.016.000

Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten en neveninstellingen	
Ondersteuning neveninstellingen (FMS € 18.300 en WBS € 40.000)	58.300
Afdracht deel CLB contributie aan het CLB	-
Reguliere Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten	450.000
Doorbetaling personeel uit dienst	264.599
Stagiairs en vrijwilligers	47.000
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500
Activiteiten-+partijkantorenpot	228.500
TOTAAL ALGEMENE KOSTEN	2.077.899

PARTIJBESTUUR

Salarissen	222.854
Overige organisatiekosten	25.000
Subtotaal Partijbestuur	247.854

INTERNATIONAAL SECRETARIAAT

Reis en verblijfkosten partijdelegaties	25.000
Lidmaatschappen	17.500
Informatie leden, bijeenkomsten en debatten	15.000
Subtotaal Internationaal Secretariaat	57.500
TOTAAL PARTIJBESTUUR	305.354

CLUSTER DIRECTIE, STAF, BESTUURSONDERSTEUNING

Salarissen	636.378
Salarissen vertrokken medewerkers	-
Overige organisatiekosten	21.000
Subtotaal organisatiekosten	657.378
Scholing	60.000
Mobiliteit en outplacement	-
Extern en juridisch advies	10.000
Ondernemingsraad	5.000
Overige personeelskosten	10.000
Extra personeel en stagiaires	100.000
ARBO	6.000
HRM Shared Service Center (incl. salarisadmin.)	-
Congres	75.000
Politieke ledenraad	35.000

Ledenraadpleging	40.000
Project ledendemocratie	15.000
Lezingen en prijzen	10.000
Verenigingsraad	10.000
Reglementencommissie	500
Parlementaire monitor	9.500
Commissies	2.000
Subtotaal activiteiten	388.000
TOTAAL CLUSTER DIRECTIE, STAF, BESTUURSONDERSTEUNING	1.045.378
CLUSTER STRATEGIE & PARTIJONDERSTEUNING	
Salarissen	1.254.854
overige organisatiekosten	60.000
Subtotaal organisatiekosten	1.314.854
Meerkosten uitbesteden ICT	100.000
Electoraal onderzoek	2.500
Rood	90.000
Fotografie en Vormgeving	5.000
Online inclusief specials	45.000
Versturen e-mails	15.000
Spots en films vrijwilligers	20.000
Personeelsverzekeringen	10.000
Ledenwerving	20.000
Ledenbehoud	1.500
Kosten Fondsenwerving	1.000
Vrijwilligersmanagement	10.000
Programmering actiecentra	40.000
HRM en salarisadministratie	20.000
Subtotaal activiteiten	380.000
TOTAAL CLUSTER STRATEGIE & PARTIJONDERSTEUNING	1.694.854
TOTAAL BPA-KOSTEN	3.045.586

Opbrengsten

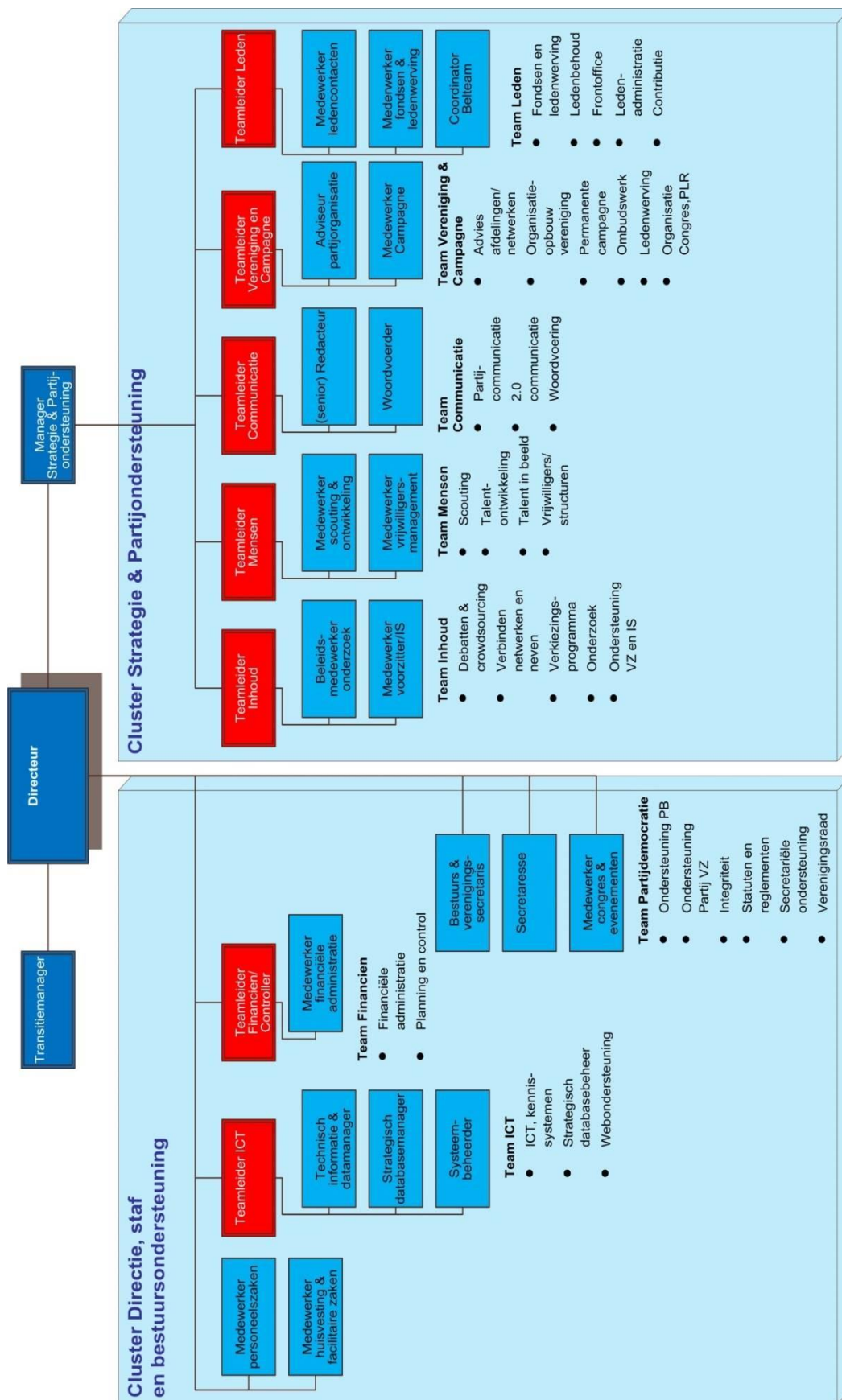
De contributieopbrengst is in 2018 gebaseerd op 44.000 leden, die gemiddeld € 100 contributie betalen. Het subsidievoorschot is gebaseerd op 43.000 subsidiabele leden en daarnaast dus op 9 Tweede Kamerzetels en een lager basisbedrag, doordat er in 2018 twee ledenpartijen bij zijn gekomen (Denk en Forum voor Democratie).

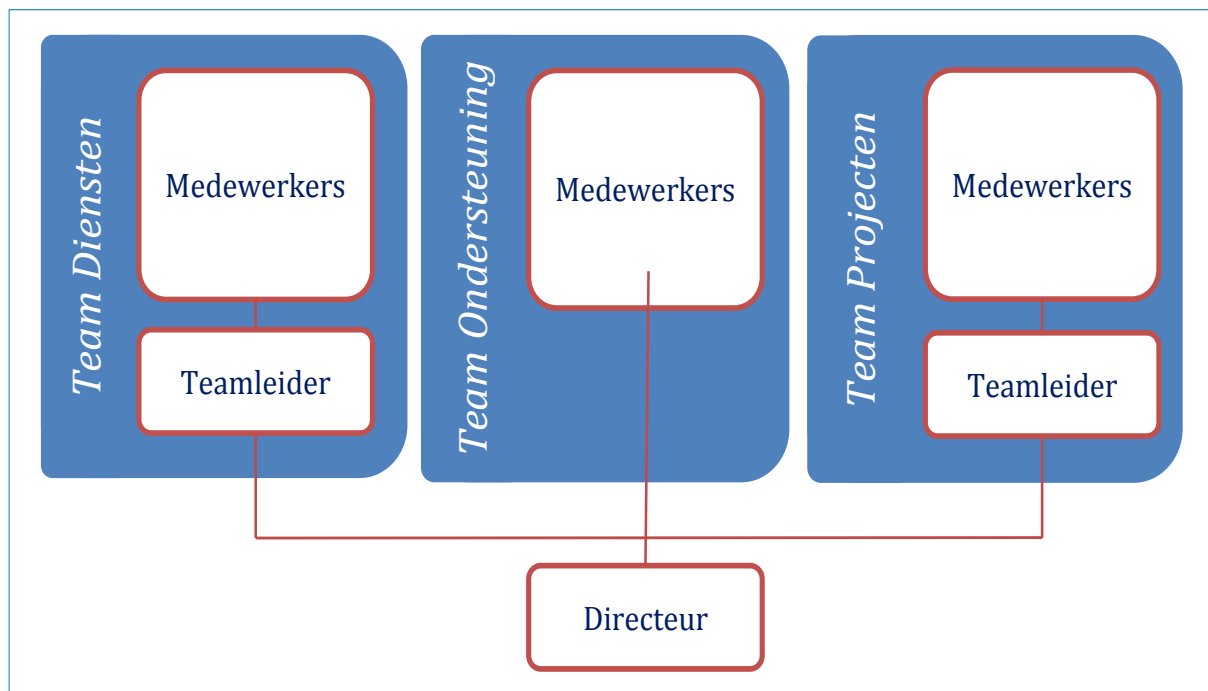
De CLB bijdragen van lokale politici worden berekend op basis van een percentage van hun politieke inkomens. Bij de berekening van de daaruit voortvloeiende opbrengsten in 2018 is rekening gehouden met een daling per 1 april (2018) van het gezamenlijk politieke inkomen van € 29 miljoen naar € 17,4 miljoen (-40%).

Algemene kosten

- De kosten voor ICT zijn voor 2018 (exclusief personeel) begroot op € 629.000. Hiervan heeft € 270.000 betrekking op afschrijvingslasten van onder andere: CRM, Ledendemocratie, de Canvastool “Doe Mee”, aanpassing pvda.nl en MijnPvdA en - in beperkte mate - apparatuur.
- De bijdragen aan WBS en FMS zijn onveranderd opgenomen in de begroting 2018.
- De activiteitenpot zal in 2018 mede worden aangewend om bij te dragen aan de nieuwe actiecentra.
- Bij personeelskosten en activiteiten zijn de verschillende teams opnieuw op persoonsniveau samengesteld en doorgerekend. De activiteiten/uitgaven zijn opnieuw ‘logisch’ over de nieuwe teams verdeeld.

Organigram Partijbureau 2017

6. Organigram en bestuurlijke banden

Bestuurlijke banden tussen PvdA en afdelingen en gewesten

De PvdA kent per 31 december 2017 12 gewesten, 325 lokale afdelingen en 11 onderafdelingen. De gewesten en (onder-)afdelingen hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid. De gewesten en afdelingen verkrijgen jaarlijks, op grond van omvang en ledenaantal, een bijdrage vanuit de PvdA, mits hun banksaldo op een bepaald meetmoment binnen de daarvoor geldende criteria blijft.

Statutair is bepaald dat de geledingen van de partij in principe autonoom zijn in de besteding van de middelen die zij ter beschikking hebben gekregen van het partijbestuur, maar dat zij zich daarbij te houden hebben aan eventuele richtlijnen van het partijbestuur. Dat kan zowel gaan om voorschriften over de gang van zaken binnen de geleding zelf (zoals over het beheer van de middelen, dubbele autorisatie bij hoge uitgaven, de wijze van controle en verantwoording) als over de relatie met het partijbestuur (het indienen van de begroting en de jaarstukken, het verschaffen van inlichtingen).

Banden tussen de PvdA en de neveninstellingen en verbonden partijen

Binnen de subsidie die de PvdA van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontvangt, zijn tevens de door BZK vastgestelde bedragen voor de Wiardi Beckman Stichting (WBS), de Foundation Max van der Stoel (FMS) en de Jonge Socialisten (JS) opgenomen. Het partijbestuur verstrekt daarnaast jaarlijks ook nog een algemene financiële bijdrage uit eigen middelen aan WBS en FMS.

WBS heeft zelfstandige huisvesting in Den Haag waar CLB ook gebruik van maakt. De andere neveninstellingen en verbonden partijen maken gebruik van de huisvesting, ICT en (salaris)administratie van de PvdA. Door WBS, FMS en CLB wordt daar een reële kostenvergoeding voor betaald. Bovendien fungeert het Team Financiën van de PvdA als administratiekantoor voor de neveninstellingen en verbonden partijen en heeft uit dien hoofde een rekening-courant verhouding met hen.

De PvdA staat niet garant voor neveninstellingen en verbonden partijen, heeft niet anderszins jegens derden verklaard verantwoordelijk te zijn voor de nakoming van verplichtingen die door de neveninstelling en verbonden partijen zijn aangegaan en heeft zich niet als medepartij opgesteld in contractuele verplichtingen van een neveninstelling of verbonden partij.

De PvdA kan, behoudens vorenstaande bemoeienis, niet expliciet het operationele en financiële beleid van de neveninstellingen en verbonden partijen bepalen, waardoor aan de PvdA de economische voordelen van de neveninstellingen en verbonden partijen zouden toekomen.

Financieel-administratieve banden tussen de PvdA, de afdelingen, gewesten en neveninstellingen.

Omdat de PvdA – zoals al eens eerder gememoreerd - er voor kiest een ‘voor en door’-vereniging te willen zijn, geldt dat in principe ook voor het Team Financiën van het Partijbureau. De voorgeschreven financiële verantwoording door de afdelingen, gewesten en neveninstellingen is daardoor ook in 2017 verder verbeterd.

Dankzij toenemende begeleiding door het Team Financiën raken penningmeesters steeds meer ingespeeld op het Online Administratie Systeem, waarin zij hun jaarrekening dienen te presenteren. Door de noodzaak voortvloeiende uit de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) om de financiële gegevens van de 336 (onder-)afdelingen, 12 gewesten en rechtspersonen waarover door de Partij van de Arbeid overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend, geconsolideerd op te nemen in de Jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid, worden steeds hogere eisen aan de vrijwillige penningmeesters in het land gesteld.

Het Team Financiën zal ook in 2018 steekproefsgewijs boekhoudcontroles op locatie uitvoeren en dat ook in de komende jaren blijven doen.

Consolidatie met Wiardi Beckman Stichting

De stichting draagt de naam: Wiardi Beckman Stichting en is statutair gevestigd te Amsterdam. De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratisch gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

Het bestuur van de WBS is als volgt samengesteld:

Hans Andersson (penningmeester)

Kees Aarts

Klara Boonstra (secretaris)

Mark Elchardus

Felix Rottenberg (voorzitter)

Esther-Mirjam Sent

Attje Kuiken

Egbert de Vries

Hans Schenk

7. Jaarrekening

7.1 Enkelvoudige Balans per 31 december

(na bestemming van het resultaat)

Activa

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (7.6.1)	848.863		841.044	
Materiële vaste activa (7.6.1)	<u>114.117</u>		<u>155.548</u>	
		962.980		996.592
Vlottende activa				
Vorderingen (7.6.2)	198.923		720.950	
Liquide middelen (7.6.3)	<u>1.194.008</u>		<u>1.010.884</u>	
		1.392.931		1.731.834
Totaal activa		<u>2.355.911</u>		<u>2.728.426</u>

Passiva

	2017		2016	
	€	€	€	€
Eigen vermogen (7.6.4)				
Continuïteitsreserve (7.6.4.1)	667.190		947.932	
Bestemmingsreserves (7.6.4.2)	<u>-</u>		<u>496.770</u>	
		667.190		1.444.702
Voorzieningen (7.6.5)		26.504		31.863
Kortlopende schulden (7.6.6)		1.662.217		1.251.861
Totaal passiva		<u>2.355.911</u>		<u>2.728.426</u>

7.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten Partij van de Arbeid

7.2.1 Inkomsten

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Inkomsten bedrijfsvoering			
Contributies 100%	4.444.000	4.504.241	4.600.315
Voorziening oninbare vorderingen (dotatie)	-	54.006	- 183.938
Totale overheidssubsidie (7.7.1.1)	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Af: subsidie 11 zetels versterking reserves	-277.138	-251.943	-545.961
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen 0,3% voor opleidingen (7.7.1.2)	87.000	84.913	83.441
Overige inkomsten (7.7.1.3)	17.500	237.025	113.770
Totaal inkomsten t.b.v. bedrijfsvoering	7.388.450	7.443.630	7.884.818
Baten extra zetels			
Overheidssubsidie 11 zetels (7.7.1.1)	277.138	251.943	545.961
Bijdrage extra Kamerleden (landelijke politici en bezoldigd bestuur) (7.7.1.2)	34.008	13.029	57.328
Totaal ter versterking Bestemmingsreserve Verkiezingen of Continuïteitsreserve	311.146	264.972	603.289
Inkomsten voor Bestemmingsreserve Verkiezingen			
Fondsenwerving verkiezingsfonds	350.000	255.657	133.060
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing		100.000	
Bijdragen Gewesten t.b.v. verkiezingen	-	-	-
Bijdrage landelijke politici en bestuurders exclusief 11 extra (7.7.1.2)	152.903	112.240	256.437
1,6 % Contributie CLB functionarissen (7.7.1.2)	464.000	447.123	446.726
Totaal Inkomsten voor Verkiezingsfonds	966.903	915.020	836.223
Totaal inkomsten	8.666.499	8.623.622	9.324.330

7.2.2 Organisatiekosten

Partijbestuur (7.7.2.1)	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning (7.7.2.2)	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning (7.7.2.3)	2.063.879	1.879.907	2.758.059
Neveninstellingen en verbonden partijen (7.7.3)	1.125.925	1.156.872	1.477.021
Totaal organisatiekosten	5.147.881	6.056.207	6.693.027

7.2.3 Algemene bedrijfskosten

Afschrijvingslasten hardware	33.642	38.300	49.281
Afschrijvingslasten software	189.255	294.926	149.960
Afschrijvingslasten immateriele activa	16.660	16.660	16.660
Hosting	74.000	44.789	67.562
Webbeheer	125.200	149.255	59.475
Onderhoud en abonnementen ICT	136.200	72.758	126.581
Totaal Automatisering	574.957	616.688	469.519
Huisvesting	219.000	141.262	443.495
Afschrijvingslasten inventaris	60.000	20.041	88.108
Verhuizing naar nieuw pand	45.000	44.409	169.153
Algemene bureaunkosten	183.100	165.299	242.267
Accountantskosten	30.000	35.042	30.271
Totaal bedrijfskosten 7.7.4	1.112.057	1.022.741	1.442.813

7.2.4 Afdrachten aan Afdelingen, Gewesten, Netwerken en uitgaven Verkiezingen

Reguliere Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten	600.000	368.071	608.257
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500	12.907	40.125
Activiteiten-/Partijkantorenpot	228.500	108.201	70.986
Oekraïne referendum	-	-	22.522
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	1.950.000	1.596.719	481.513
Verkiezingen Gemeenteraden 2018	500.000	168.488	-
Permanente campagne	45.000	46.839	40.530
Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling (tlv Verkiezingsreserve)	20.000	20.961	4.740
Totaal afdrachten en uitgaven verkiezingen 7.7.5	3.357.000	2.322.186	1.268.673
Totaal algemene kosten	4.469.057	3.344.927	2.711.486
Totaal generaal kosten	9.616.938	9.401.134	9.404.513
Resultaat	-950.439	-777.512	-80.183

7.3 Resultaatbestemming

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Dotaties aan bestemmingsreserve en fondsen			
CLB contributie t.b.v. Verkiezingsfonds 1,6%	464.000	447.123	446.726
Fondsenwerving Verkiezingen	350.000	255.657	133.060
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	-	100.000	-
Bijdrage landelijke bestuurders en politici aan verkiezingsfonds	152.903	112.240	256.437
	966.903	915.020	836.223
Onttrekkingen			
Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling	-20.000	-20.961	-4.740
Afdrachten afdelingen t.b.v. campagne GR18	-500.000	-168.488	-
Onttrekking tbv Permanente Campagne	-45.000	- 46.839	-40.530
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	-1.950.000	-1.596.719	-481.513
Campagne Oekraïne referendum	-	-	-22.522
	-2.515.000	-1.833.007	-549.306
Saldo mutatie resultaatbestemming	-1.548.097	-917.988	286.916
Toevoeging Continuïteitsreserve	597.658	140.476	-367.099
Resultaat boekjaar	-950.439	-777.512	-80.183

Statutaire bepalingen resultaatbestemming:

In overeenstemming met de statuten besluit de algemene ledenvergadering over de bestemming van het resultaat van de enkelvoudige jaarrekening.

7.4 Kasstroomoverzicht

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		(777.512)		(80.183)
Aanpassingen voor:				
· Afschrijvingen		367.706		294.857
· Mutaties in voorzieningen		(5.359)		(3.865)
Veranderingen in werkkapitaal:				
· Mutatie voorraden	-		-	
· Mutatie vorderingen	522.025		67.014	
· Mutatie kortlopende schulden	<u>410.359</u>		<u>171.562</u>	
		932.384		238.576
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		<u>517.219</u>		<u>449.385</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in immateriële en materiële vaste activa	(336.317)		(578.428)	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	<u>2.222</u>		<u>9.151</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(334.095)		(569.277)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (effecten)		-		-
Netto kasstroom, zijnde de mutatie geldmiddelen		<u>183.124</u>		<u>(119.892)</u>
Liquide middelen		2017		2016
		€		€
Stand liquide middelen 1/1		1.010.884		1.130.776
Stand liquide middelen 31/12		<u>1.194.008</u>		<u>1.010.884</u>
Mutatie liquide middelen		<u>183.124</u>		<u>(119.892)</u>

7.5 Toelichting bij de jaarrekening 2017

7.5.1 Algemeen

Voornaamste activiteiten

De Vereniging Partij van de Arbeid, gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1946. De vereniging is een politieke partij met een sociaaldemocratische grondslag die zich ten doel stelt haar beginselen, zoals deze nader zijn omschreven in het door haar congres vastgestelde beginselprogramma, te verwezenlijken door programma's te formuleren die leidraad zijn bij het politiek handelen van de partij en haar vertegenwoordigers, door het selecteren en verkiesbaar stellen van vertegenwoordigers, door het leveren van bestuurders in het publieke domein, door het onderhouden van wisselwerking met de samenleving, alsmede door het in stand houden van de partijorganisatie en alle overige middelen die ten dienste van dat doel staan.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen en overige voorschriften en richtlijnen in Nederland, voor zover deze van toepassing zijn op de PvdA. De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving RJ 640, geldend voor Organisaties zonder winststreven. Alle bedragen luiden in euro's.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Door het verlies van het aantal Tweede Kamerzetels bij de verkiezingen in maart 2017 zijn de inkomsten uit subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de Partij van de Arbeid over 2017 gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Als gevolg daarvan heeft de Vereniging kosten moeten maken voor de noodzakelijke afvloeiing van personeel. Over 2017 is daar een bedrag mee gemoeid van afgerond € 548.000. Daarnaast heeft de Vereniging extra kosten gemaakt om de nieuwe financieel-administratieve systemen volledig in te richten op de eisen die de organisatie daaraan stelt. Door voornoemde gebeurtenissen is het eigen vermogen van de Vereniging gedurende 2017 gedaald van € 1.444.702 per 31 december 2016 naar € 667.190 per 31 december 2017. Reeds in de tweede helft van 2017 heeft de Vereniging bezuiniging op kosten en uitgaven ingezet teneinde het kostenapparaat, het kostenniveau en het activiteitsniveau te hebben afgestemd op de omvang van de (verwachte) inkomsten. Hiervan is de begroting 2018 een weerspiegeling. Aan de begroting 2018 liggen onder meer het huidige aantal zetels in de Tweede Kamer, het huidige aantal subsidiabele leden, het huidige (vaste)

personeelsbestand en de huidige status van de automatisering ten grondslag. De begroting 2018 geeft een resultaat uit bedrijfsvoering weer van positief € 225.944 en een mutatie van de reserves van positief € 884.744. Dit betekent een verwachte versterking van het eigen vermogen voor tenminste de komende twaalf maanden. Derhalve is de jaarrekening 2017 opgemaakt op basis van het continuïteitsbeginsel.

7.5.2 Grondslagen voor consolidatie en verbonden partijen.

De jaarrekeningen van de afdelingen en gewesten die geen eigen rechtspersoonlijkheid bezitten zijn samengevoegd met de jaarrekening van het Partijbureau. De geconsolideerde jaarrekening omvat daarnaast ook de financiële verantwoording van rechtspersonen waarover door het bestuur van de Vereniging PvdA overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend. Het betreft hier uitsluitend de Wiardi Beckman Stichting te Den Haag. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte financiële resultaten.

Naast de Wiardi Beckman Stichting (WBS) heeft de Vereniging Partij van de Arbeid een relatie met een aantal neveninstellingen en verbonden partijen, maar daarbij is geen sprake van overheersende zeggenschap of feitelijke beleidsbepalende invloed. Om deze reden worden de jaarcijfers van deze entiteiten niet opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid.

Deze entiteiten zijn:

- Anne Vondeling Stichting (AVS)
- Vereniging Centrum voor Lokaal Bestuur in de Partij van de Arbeid (CLB)
- Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue (FMS)
- Vereniging 'De Jonge Socialisten' (JS)
- Stichting Dr. J.M. den Uyl lezing (UYL)

7.5.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de Vereniging Partij van de Arbeid zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de Staat van Baten en Lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij Vereniging Partij van de Arbeid vorderingen, liquide middelen, en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen.

7.5.3.1 Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris: 10%
- Hardware: 25%
- Software: 25%
- Canvastool (software) 20%

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdientijd van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

7.5.3.2 *Vorderingen*

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële Instrumenten.

7.5.3.3 *Reserves en fondsen*

Binnen de reserves en fondsen wordt onderscheid gemaakt tussen de Continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

Onder de Continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van de reserves en fondsen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken.

Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Onder de bestemmingsfondsen zijn reserves opgenomen waaraan door derden een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Aanwending van bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen worden in de Staat van Baten en Lasten verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van reserves welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen de reserves en fondsen verwerkt.

Bestemmingsreserve

Er is besloten om ten behoeve van verkiezingen met één bestemmingsreserve te werken genaamd “Verkiezingsreserve”, waaraan de geoormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit onttrekkingen ten gunste van een campagne worden gedaan.

Het beschikbare saldo wordt aangewend voor de financiering van landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede Kamer, de Provinciale Staten, de Waterschappen en de Gemeenteraad (inclusief herindeling). Tevens worden uit deze reserve de afdrachten aan afdelingen ten behoeve van Gemeenteraadsverkiezingscampagnes gefinancierd.

Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten

Dit betreft bestemmingsreserves die worden beheerd door de besturen van de afdelingen en gewesten ten behoeve van lokale verkiezingscampagnes en andere door deze besturen vastgestelde doelen.

7.5.3.4 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te dekken.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van:

- Een in rechte afdwingbare verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- Waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- Het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van geldmiddelen nodig is.

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd.

7.5.3.5 Kortlopende schulden

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht onder het kopje Financiële instrumenten, 6.5.3

7.5.3.6 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de vereniging zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden.

De door de vereniging ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

De PvdA had tot 15 maart 2017 36 zetels in de Tweede Kamer. Na de verkiezingen in maart 2017 is het zetelaantal gedaald tot 9. Voor het bepalen van de subsidie 2017 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitgegaan van 35 Kamerzetels voor de periode 1 januari tot en met 30 juni 2017 en van 9 Kamerzetels voor de periode 1 juli tot en met 31 december 2017.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2016.

Personeelsbeloningen / pensioenen

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenverzekeraar verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum al betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de verzekeraar of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de verzekeraar en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenverzekeraar wordt een vordering opgenomen als de vereniging de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de vereniging zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Belastingen

De activiteiten van de Vereniging zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

7.5.3.7 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten.

7.6 Toelichting op de balans

7.6.1 Materiële en immateriële vaste activa

	Materiële vaste activa		Immateriële vaste activa		Totaal
	Inventaris €	Hardware €	Software €	Immaterieel €	
Cumulatieve aanschafwaarde	275.955	377.938	1.683.014	83.300	2.420.207 (1.423.617)
Cumulatieve afschrijvingen	(204.235)	(294.112)	(886.397)	(38.873)	
Boekwaarde 1 januari 2017	71.720	83.826	796.617	44.427	996.590
Investeringen	7.702	9.210	284.618	34.787	336.317
Desinvestering cum. aanschafwaarde	(6.395)	(23.496)	0	0	(29.891)
Desinvestering cum. afschrijvingen	6.395	21.275	0	0	27.670
Afschrijvingen	(20.041)	(36.079)	(294.926)	(16.660)	(367.706)
Totaal van de mutaties	(12.339)	(29.090)	(10.308)	18.127	(33.610)
Cumulatieve aanschafwaarde	277.262	363.652	1.967.632	118.087	2.726.633 (1.763.653)
Cumulatieve afschrijvingen	(217.881)	(308.916)	(1.181.323)	(55.533)	
Boekwaarde 31 december 2017	59.381	54.736	786.309	62.554	962.980

Het Partijkantoor is in 2017 verhuisd naar de huidige tijdelijke locatie. Als gevolg hiervan is er nauwelijks geïnvesteerd in inventaris en zijn veel oudere activa buiten gebruik gesteld. Wel zijn in 2016 en 2017 nieuwe computersystemen voor CRM en ledendemocratie (immateriële vaste activa) in gebruik genomen. In 2017 zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van afgerond € 50.000. Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen.

7.6.2 Vorderingen

	2017 €	2016 €
Debiteuren	249.192	366.445
Voorziening oninbare vorderingen AX	-124.293	-183.938
Te vorderen overheidssubsidie	-	458.583
Vooruit betaald 7.6.2.1	49.221	19.457
Leningen en voorschotten medewerkers *)	6.660	18.819
Depotbedrag Post.nl **)	6.600	6.600
Vorderingen WBS 7.6.2.2	-	4.478
Te vorderen rente	49	2.384
Overige vorderingen 7.6.2.3	11.494	28.122
	<u>198.923</u>	<u>720.950</u>

*) De leningen en voorschotten betreffen voornamelijk NS abonnementen die worden voorgesloten aan personeel.

**) Deze vordering loopt zolang de postbezorging door Post.nl wordt verzorgd.

De post debiteuren is ultimo 2016 en ultimo 2017 significant hoger dan de jaren ervoor. De twee belangrijkste oorzaken zijn de problemen rond de invoering van CRM en AX en het gewijzigde beleid ten aanzien van het innen van de contributies.

De problemen rond de invoering van CRM en AX hadden tot gevolg dat na de invoering ten onrechte delen van de totale contributie ten onrechte niet zijn geïnd. Hier wordt momenteel hard aan gewerkt om deze alsnog te innen.

Het beleid ten aanzien van het innen van de contributies is met ingang van 2016 aangescherpt. Dit houdt in dat achterstallige lidmaatschapsbetalingen niet zonder de nodige inspanning worden afgeboekt.

7.6.2.1 Vooruit betaald

	2017	2016
	€	€
Vooruitbetaalde huur Rijswijkseweg 60 Den Haag	23.067	-
Vooruitbetaalde kosten marketing / cloud	7.578	-
Vooruitbetaalde (overige) computerkosten	13.109	16.420
Vooruitbetaalde abonnementskosten	1.705	869
Vooruitbetaalde personeelskosten	3.362	313
Overige vooruitbetaalde kosten	400	1.855
	<u>49.221</u>	<u>19.457</u>

De kosten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben. Daardoor zijn op het balansmoment 31 december bepaalde kosten vooruitbetaald. In de opstelling hierboven staan de bedragen die vooruit zijn betaald gespecificeerd.

7.6.2.2 Vorderingen WBS

	2017	2016
	€	€
WIA arb.ong.pens	-	1.909
WGA eigen risico	-	-58
Rek.courant Delta Lloyd pensioenen	-	2.627
	<u>-</u>	<u>4.478</u>

7.6.2.3 Diverse vorderingen

	2017	2016
	€	€
WIA arb.ong.pensioen	-	9.883
WGA eigen risico en WGA Hiaat	-	6.670
Te vorderen verzekeringen	11.494	6.582
Overige vorderingen (o.a. netwerken)	-	4.986
	<u>11.494</u>	<u>28.122</u>

7.6.3 Liquide middelen

	2017	2016
	€	€
Kas	6.916	7.464
Rekening-courant ING en RABO	1.128.724	580.120
Spaarrekening ASN en RABO	58.368	423.300
	<u>1.194.008</u>	<u>1.010.884</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

7.6.4 Reserves en Fondsen (Eigen Vermogen)

Het eigen vermogen bedraagt ultimo 2017 € 667.190 en is als volgt opgebouwd:

7.6.4 Reserves en fondsen

	2017	2016
	€	€
7.6.4.1 Continuïteitsreserve	667.190	947.932
7.6.4.2 Bestemmingsreserve Verkiezingen	-	496.770
	<u>667.190</u>	<u>1.444.702</u>

7.6.4.1 Continuïteitsreserve

	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	947.932	1.480.033
Bij: voorstel resultaatbestemming	140.476	-367.100
Naar/van bestemmingsreserve	-421.218	-165.000
Stand 31 december	<u>667.190</u>	<u>947.932</u>

De continuïteitsreserve neemt in 2017 af door het negatieve resultaat en de weerslag daarvan op de bestemmingsreserves.

7.6.4.2 Bestemmingsreserve Verkiezingen	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	496.770	44.853
Bij: CLB contributie 1,6%	447.123	446.726
Bij: Bijdrage landelijke bestuurders en politici 9 resp. 25 zetels	112.240	256.437
Bij: Fondsenwerving Verkiezingen	255.657	133.060
Bij: Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	100.000	-
Af: Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling	-20.961	-4.740
Af: Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	-1.596.719	-481.513
Af: Campagne Gemeenteraadsverkiezingen	-168.488	-
Af: Permanente Campagne	-46.839	-40.530
AF: Referendum Oekraïne	-	-22.522
Naar/uit Continuïteitsreserve	421.218	165.000
Stand 31 december	-	496.770

7.6.5 Voorzieningen	2017	2016
	€	€
Jubileumvoorziening	26.504	31.863
Totaal voorzieningen	26.504	31.863

7.6.5.1 Jubileumvoorziening	2017	2016
	€	€
Stand 1 januari	31.863	35.728
Toevoeging/onttrekking	-5.359	-3.865
Stand 31 december	26.504	31.863

Binnen de PvdA geldt de volgende regeling ten aanzien van arbeidsjubilea.

De medewerkers ontvangen op de volgende momenten een jubileumuitkering:

- 12,5 jaar een half maandsalaris
- 25 jaar een heel maandsalaris
- 40 jaar anderhalf maandsalaris

De voorziening wordt dynamisch gevormd en is als langlopend te beschouwen. Het saldo daalt in 2017 doordat er minder vast personeel in dienst is.

7.6.6 Kortlopende schulden

	2017	2016
	€	€
Crediteuren	135.322	527.747
Rekening-courant neveninstellingen en verbonden partijen 7.6.6.1	685.913	424.547
Afvloeiingsregeling personeel	449.270	-
Diverse schulden en vooruit ontvangen 7.6.6.2	391.712	299.566
	<u>1.662.217</u>	<u>1.251.861</u>

Onder de crediteuren zijn tevens die van de neveninstellingen en verbonden partijen begrepen. De PvdA verrekent deze bedragen in de rekening-courantverhouding met de betreffende neveninstelling en verbonden partij.

Het crediteurensaldo is eind 2016 hoger dan eind 2017 door bedragen die in rekening zijn gebracht vóór ultimo 2016 ten behoeve van de campagne voor de Tweede Kamer verkiezingen.

7.6.6.1 Rekening-courant neveninstellingen en verbonden partijen

	2017	2016
	€	€
Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid (neveninstelling)	102.134	24.004
Stichting Den Uyl (verbonden partij)	-4.854	7.463
Foundation Max vd Stoel (neveninstelling)	202.720	3.238
Centrum lokaal bestuur (verbonden partij)	385.913	389.842
	<u>685.913</u>	<u>424.547</u>

Deze bedragen worden aan het einde van ieder kalenderjaar opnieuw vastgesteld.

De facturen en salarissen van de Foundation Max van der Stoel worden door de PvdA betaald. Bij een hoog banksaldo maakt FMS geld aan de PvdA over.

Het saldo van de rekening-courant wordt ieder jaar op 31 december van het betreffende jaar vastgesteld.

7.6.6.2 Diverse schulden en vooruit ontvangen

	2017	2016
	€	€
Te betalen overheidssubsidie	162.674	-
Te betalen accountantskosten	38.717	40.683
Vakantiegeldverplichting	96.838	134.410
Vakantiedagenverplichting	72.489	124.389
Bankkosten en -rente	18.434	-
Overige schulden	2.560	85
	<u>391.712</u>	<u>299.566</u>

7.6.7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

	2017	2016
	€	€
Periode < 1 jaar	163.000	160.506
1 jaar < periode < 5 jaar	-	11.035
Periode > 5 jaar	-	-
Totaal van de verplichtingen	163.000	171.541

Huurovereenkomst

Vanaf medio 2017 huurt de Vereniging tijdelijk kantoorruimte aan de Rijswijkseweg 60 te Den Haag. De overeenkomst eindigt op 31 december 2018 en is niet verlengd. In 2018 wordt gezocht naar nieuwe huisvesting.

Daarnaast zijn door enkele afdelingen huurovereenkomsten aangegaan voor de huur van locaties, die van relatief beperkte omvang zijn.

Operational lease

De PvdA heeft een leaseovereenkomst met Canon Nederland N.V voor het leasen van drie kopieerapparaten annex printers. Deze overeenkomst loopt tot 1 januari 2019. De leasekosten zijn € 1.379,40 per kwartaal.

Investeringsverplichtingen

In 2017 zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van afgerond € 50.000. Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen.

7.7 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten**7.7.1 Baten****7.7.1.1 Overheidssubsidies**

De subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over 2017 is afhankelijk van het aantal zetels in de Staten Generaal en het aantal subsidiabele leden op 1 januari 2017. Voor de volledige subsidievoorwaarden verwijzen wij naar de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP).

De subsidiebedragen voor de PvdA en de Jonge Socialisten wordt mede vastgesteld op basis van het aantal subsidiabele leden op 1 januari 2017. Dit zijn personen, voor de Jonge Socialisten tussen de 14 en 27 jaar oud, die op 1 januari 2017 lid zijn en in 2017 minimaal 12 euro (voor de PvdA), respectievelijk 5 euro (voor de Jonge Socialisten) aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben.

De subsidie 2017 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt via deze jaarrekening afgerekend.

	<u>2017</u>
Aantal subsidiabele leden van de Partij van de Arbeid op 1 januari	44.014
Aantal subsidiabele leden JS op 1 januari	1.624

7.7.1.1 Overheidssubsidies

	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Aandeel subsidie WBS	504.520	400.506	565.507
Aandeel subsidie JS	135.105	129.151	182.821
Aandeel subsidie FMS (WFPP)	404.000	251.567	359.661
Aandeel subsidie FMS (MATRA)	-	300.349	293.732
Aandeel subsidie Partij van de Arbeid	1.988.463	1.655.408	2.292.504
	<u>3.032.088</u>	<u>2.736.980</u>	<u>3.694.225</u>

De door de Vereniging ontvangen subsidie is een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen. Volgens deze wet heeft de Vereniging recht op een subsidie (basisbedrag) van € 178.423 (2017), € 51.751 (2017) voor elke zetel die de PvdA in de Tweede Kamer heeft en voor elk subsidiabel lid een bedrag van € 7,18 (2017). De bedragen die door het Ministerie worden vastgesteld voor WBS, JS en FMS zijn specifiek geormerkt voor deze instellingen.

Het Ministerie betaalt in het lopende subsidiejaar een voorschot van 80% van de voorlopige subsidietoekenning. De exacte bedragen worden altijd pas na afloop van het kalenderjaar definitief vastgesteld op basis van de subsidieverantwoording met, onder andere, dit jaarverslag.

De PvdA had in 2017 44.013 subsidiabele leden en 9 zetels in de Tweede Kamer.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2016.

7.7.1.2 Contributie politici en bezoldigd bestuurders

	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Contributie landelijke politici en bezoldigd bestuurders (5,5%)	186.911	125.269	313.765
Aanv. contributie t.g.v. verkiezingsreserve (1,6%)	464.000	447.123	446.726
Aanv. contributie t.g.v. opleidingen (0,3%)	87.000	84.913	83.441
Totaal	737.911	657.305	843.931

Alle politici betalen gewone contributie die in principe is gerelateerd aan het totale inkomen, en een bijzondere contributie die is gerelateerd aan het politieke inkomen.

Voor gemeentelijk, provinciaal, of waterschap functionarissen gaat het om 3% van dit politieke inkomen. De PvdA gebruikt deze inkomsten voor de bestemmingsreserve verkiezingen (1,6%), het Centrum voor Lokaal Bestuur (1,1%) en de Suze Groenewegschool (0,3%). Als gevolg van de inningen uit het oude systeem komen de bedragen hierboven net niet precies overeen met deze percentages. Daarnaast betalen lokale politici 2,5% specifieke contributie direct aan hun afdeling of gewest.

Tweede Kamerleden, bewindspersonen, leden van de Fractie in het Europees Parlement, Eurocommissarissen en bezoldigde leden van het Partijbestuur betalen eveneens een bijzondere contributie van 3% en daarboven een specifieke contributie van 2,5% aan het Partijbureau.

Voor commissieleden in Amsterdam en Rotterdam geldt een andere regeling, zij betalen een vast bedrag. De Statenleden in Zeeland en Limburg betalen een hoger percentage dan 5,5%. Verschillende functionarissen betalen bovendien vrijwillig een hogere dan de rekenkundig bepaalde bijdrage.

7.7.1.3 Overige inkomsten

	Begroting	Uitkomst	Uitkomst
	2017	2017	2016
	€	€	€
Bijdragen (verwante) organisaties	5.000	28.578	110.404
Versterking uit de Vereniging		205.823	
Deelnemersbijdragen opleidingen	10.000	2.575	982
Rente opbrengsten	2.500	49	2.384
	17.500	237.025	113.770

De versterking uit de Vereniging betreft ontvangsten van circa 50 afdelingen/gewesten die gehoor hebben gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

7.7.1.4 Analyse inkomsten t.o.v. begroting	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Afwijking t.o.v. begroting
Baten	€	€	€
Contributies	4.444.000	4.558.247	114.246
Overheidssubsidie (7.7.1.1)	3.032.088	2.736.980	-295.108
Service-inkomsten neveninstellingen	85.000	78.408	-6.592
Contributie CLB Functionarissen (7.7.1.2)	737.911	657.305	-80.606
Fondsenwerving Verkiezingsfonds	350.000	355.657	5.657
Overige inkomsten (7.7.1.3)	17.500	237.025	219.525
Totaal inkomsten	8.666.499	8.623.622	-42.878

De contributieopbrengst is hoger dan begroot. In de berekening van de contributieopbrengst is rekening gehouden met een oninbaar gedeelte. Met name in 2016 heeft dit tot een dotatie aan de voorziening van oninbare debiteurenvorderingen geleid. Door inspanningen rond incasso is een gedeelte van de voorziening in 2017 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

De subsidie is lager doordat de (voorschot)beschikking 2017 van het Ministerie hoger is dan begroot. Belangrijkste oorzaak is de daling van het zetelaantal in de Tweede Kamer.

De service-inkomsten zijn lager doordat het CLB niet is meegegaan naar de nieuwe tijdelijke huisvesting. Doordat de huisvestingskosten lager zijn betekent dit voor de FMS een lagere bijdrage.

Omdat overige inkomsten meestal incidenteel en niet goed te voorspellen zijn wordt in de begroting alleen een gering bedrag opgenomen voor de zaken die wel ieder jaar plaatsvinden. De hogere inkomsten zien met name op versterking vanuit de partij zoals is toegelicht in paragraaf 7.7.1.3.

7.7.2 Organisatiekosten

7.7.2.1 Partijbestuur

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Organisatie partijbestuur	271.052	311.444	277.381
Activiteiten internationaal secretariaat	93.000	82.521	90.504
Commissie Depla (toekomstfestival)	-	19.013	-
Activiteiten partijbestuur	-	79.989	60.012
TOTAAL Partijbestuur	364.052	492.967	427.897

7.7.2.1.1 Organisatiekosten partijbestuur

Salariskosten en sociale lasten	246.052	238.437*	239.384
Overige organisatiekosten	25.000	73.006	37.997
	271.052	311.444	277.381

* waarvan afvloeiingskosten € 39.768

7.7.2.1.2 Activiteiten en kosten Internationaal Secretariaat

Reis en verblijfkosten partijdelegaties	18.000	10.359	16.551
Lidmaatschappen	40.000	39.360	34.845
Informatie leden, bijeenkomsten, debatten	35.000	32.801	39.109
	93.000	82.521	90.504

7.7.2.2 Directie, staf en bestuursondersteuning

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Organisatiekosten	1.145.525	1.907.424	1.418.101
Activiteiten	448.500	619.037	611.948
TOTAAL Directie, Staf en Bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050

7.7.2.2.1 Directie, staf en bestuursondersteuning Organisatiekosten

Salariskosten en sociale lasten	1.121.200	1.293.858	1.371.231
Salariskosten niet-actieve medewerkers	3.325	480.688	16.091
Overige organisatiekosten	21.000	132.878	30.780
	1.145.525	1.907.424*	1.418.101

* waarvan afvloeiingskosten € 134.889

7.7.2.2.2 Directie, staf en bestuursondersteuning Activiteiten

Scholing	70.000	52.702	58.230
Mobiliteitskosten en outplacement	20.000	-	-
Extern en juridisch advies	10.000	67.451	26.489
Ondernemingsraad	10.000	3.816	-
Verzekeringen organisatie	-	11.782	15.307
Overige personeelskosten	20.000	14.507	13.696
Extra personeel	15.000	10.684	5.589
ARBO	4.000	6.694	17.286
HRM shared Service Center	40.000	79.981	61.489
Personeelsverzekeringen	-	-	1.495
Activiteiten Werkkostenregeling	-	-	-
Congres	115.000	218.877	107.540
Politieke ledenraad	50.000	38.712	47.735
Ledenraadpleging PLUS	-	25.327	80.460
Activiteiten Project Leden	15.000	41.977	18.916
Lezingen en prijzen	10.000	8.000	11.120
Verenigingsraad	5.000	7.695	8.802
1 mei viering/viering 70 jaar	30.000	304	111.143
Reis- en vergaderkosten partijbestuur	20.000	28.539	23.750
Reglementencommissie	500	-	-
Commissies	14.000	1.988	2.902
	448.500	619.037	611.948

De hogere uitgaven voor activiteiten liggen vooral bij HRM Shared service center, Congres en extern en juridisch advies. Voor een uitgebreide beschouwing wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Financieel beheer.

7.7.2.3 Strategie en Partijondersteuning

	Begroot 2017 €	Uitkomst 2017 €	Uitkomst 2016 €
Organisatiekosten	1.765.879	1.775.453	2.232.051
Activiteitenkosten	298.000	104.454	526.009
TOTAAL Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.758.059

7.7.2.3.1 Strategie en Partijondersteuning Organisatiekosten

Salarissen en sociale lasten	1.655.879	1.644.088*	2.165.919
Overige organisatiekosten	110.000	134.111	81.473
Af: Doorbelast aan Verkiezingen	-	-2.746	-15.342
	1.765.879	1.775.453	2.232.051

* waarvan afvloeiingskosten € 374.067

7.7.2.3.2 Strategie en Partijondersteuning Activiteitenkosten

Actueel debat	10.000	1.132	10.372
Electoraal onderzoek	25.000	9.378	52.950
Programmacommissie	-	1.816	72.254
Rood	80.000	294	114.032
Fotografie en Vormgeving	5.000	2.217	-
Online inclusief specials	10.000	18.192	31.638
Versturen e-mails	15.000	5.830	9.977
Spots en films vrijwilligers	20.000	-	10.717
Kosten Parlementaire Monitor	18.000	19.074	18.133
Ledenwerving	50.000	26.060	106.536
Belteam/Ledenbehoud	15.000	4.496	19.807
Kosten Fondsenwerving	5.000	-406	28.812
Vrijwilligersmanagement	5.000	6.918	6.954
Scouting & kandidaatstellingscommissie	5.000	7.599	17.119
Activiteiten Leergangen	15.000	-	-
Strategenklas	5.000	-	6.441
Scholing afdelingen	5.000	1.854	8.533
Voorbereiding Tweede Kamer Verkiezingen	-	-	7.362
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen 2016	-	-	-
Politiek van Waarde	5.000	-	4.372
Ondersteuning afdelingen	5.000	-	-
	298.000	104.454	526.009

7.7.3 Neveninstellingen en verbonden partijen

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Bijdrage PvdA			
Wiardi Beckmanstichting (verbonden partij)	40.000	40.000	40.000
Foundation Max van der Stoel (neveninstelling)	18.300	18.300	18.300
Centrum Lokaal Bestuur (verbonden partij)	24.000	17.000	17.000
	82.300	75.300	75.300
Subsidies van het Ministerie van Binnenlandse zaken (geormerkt)			
Foundation Max van der Stoel (WFPP)		300.349	359.661
Foundation Max van der Stoel (MATRA)	404.000	251.567	293.732
Jonge Socialisten (neveninstelling)	135.105	129.151	182.821
Wiardi Beckmanstichting (verbonden partij)	504.520	400.506	565.507
	1.043.625	1.081.572	1.401.721
Totaal neveninstellingen en verbonden partijen	1.125.925	1.156.872	1.477.021

Alle bedragen die in 2017 door de PvdA aan de Neveninstellingen en Verbonden partijen zijn overgemaakt staan hier weergegeven. Dit zijn de geormerkte subsidiebedragen en de eigen bijdrage van de Vereniging.

7.7.4 Bedrijfskosten Algemeen

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Afschrijvingslasten hardware	33.642	38.300	49.281
Afschrijvingslasten software	189.255	294.926	149.960
Afschrijvingslasten immateriële activa	16.660	16.660	16.660
Hosting	74.000	44.789	67.562
Webbeheer	125.200	149.255	59.475
Onderhoud en abonnementen ICT	136.200	72.758	126.581
Totaal kosten automatisering	574.957	616.689	469.519
Accountantskosten	30.000	35.042	30.271
Huisvesting	219.000	141.262	443.495
Afschrijvingslasten inventaris	60.000	20.041	88.108
Verhuiskosten	45.000	44.409	169.153
Algemene bureaunkosten	183.100	165.299	242.267
Totaal Bedrijfskosten Algemeen	1.112.057	1.022.741	1.442.813

In 2017 zijn de automatiseringskosten hoger dan vorig jaar en hoger dan begroot. Oorzaak vindt zich met name in hogere afschrijvingslasten software door gepleegde investeringen in CRM en mijnpvda.nl, en hogere kosten webbeheer.

In 2016 zijn extra kosten gemaakt voor verhuizen en bijbehorende extra afschrijvingen op inventaris.

Voor een uitgebreide beschouwing wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Financieel beheer.

7.7.5 Afdrachten en uitgaven voor verkiezingen.

In 2017 is meer gebruik gemaakt van de activiteitenpot dan in 2016. Met de verenigingsraad wordt bekeken hoe we nog meer continuïteit in de aanvragen kunnen brengen.

De campagne uitgaven voor de Tweede Kamerverkiezingen en permanente campagne komen ten laste van de bestemmingsreserve verkiezingen. Dat geldt ook voor de reguliere afdrachten aan afdelingen en gewesten en voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2018 waarvan in 2017 een bedrag van € 168.488 is bestemd.

Het saldo van de bestemmingsreserve verkiezingen bedraagt eind 2017 -/- € 421.218.

Omdat een bestemmingsreserve niet negatief kan zijn, is het negatieve saldo van de bestemmingsreserve verkiezingen ten laste van de continuïteitsreserve van de Vereniging gebracht.

7.8 Verantwoording activiteiten WFPP

In de Wet financiering politieke partijen staat dat na afloop van het kalenderjaar wordt beoordeeld of de besteding van de subsidie valt binnen de grenzen van de wet.

Om deze beoordeling te kunnen uitvoeren is hieronder een overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten waarvoor de subsidie in 2017 is aangewend. Het totaalbedrag van deze kosten ligt ruim boven de toegekende subsidie, € 1.655.408. Dit komt doordat geen onderscheid wordt gemaakt ten aanzien van welke activiteiten precies uit de subsidie of uit de reguliere begroting van de Partij van de Arbeid worden betaald.

Bestemming	Uitgaven 2017	Ingezet ten behoeve van
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	1.596.719	Verkiezingscampagne
Gemeenteraadsverkiezingen 2018	168.488	Verkiezingscampagne
Kosten afdeling Communicatie	45.314	Informatievoorziening
Kosten afdeling Mensen(totaal)	16.371	Politieke vorming en scholing
Kosten afdeling Inhoud (totaal)	12.325	Politiek-wetenschappelijke activiteiten
ROOD	294	Informatievoorziening
1 mei viering	304	Politieke vorming en scholing
Congres	218.877	Informatievoorziening
Ledenwerving	30.150	Ledenwerving
Activiteiten Internationaal Secretariaat	82.521	Contacten buitenlandse zusterpartijen
Ledenraadpleging	25.327	Verkiezingscampagne
Politieke ledenraad	38.712	Informatievoorziening
Netwerken	12.907	Informatievoorziening
	<u>2.248.309</u>	

7.9 Toelichting Algemeen

7.9.1 Personeelsbestand

Op het Partijbureau van de PvdA waren eind 2017 35,8 FTE in dienst (31,9 vast en 3,9 tijdelijk).

7.9.2 Personeelskosten

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Salarissen (regulier)	2.340.066	2.487.872	2.946.464
Sociale lasten (regulier)	346.312	376.097	464.681
Pensioenlasten	278.318	223.613	275.422
Overige personeelskosten (inclusief afvloeiing personeel)	41.348	573.160	96.506
Totaal Regulier	3.006.044	3.660.743	3.783.073
Salarissen (campagne)	137.485	137.485	136.370
Sociale lasten (campagne)	24.408	24.408	18.338
Pensioenlasten (campagne)	7.557	7.557	6.369
Overige personeelskosten (campagne)	8.950	8.950	3.794
Totaal Campagne	178.399	178.399	164.872
Totaal Personeelskosten	3.184.443	3.839.142	3.947.945

De hoger dan begrote reguliere personeelskosten van € 655.000 zijn grotendeels een gevolg van de afvloeiingsregeling van personeel. In 2017 is hiertoe een bedrag van € 548.000 ten laste van het resultaat van de Vereniging gebracht.

Door een vrijwillige vertrekregeling viel bij de teams Leden en V&C een groot gat in de organisatie en zijn gedurende de campagne tijdelijk nog enkele personen extra ingezet. De salariskosten voor de Campagne worden betaald uit de campagnebegroting die wordt gevormd uit de bestemmingsreserve verkiezingen.

7.9.3 Bezoldiging bestuur

De bezoldiging voor de voorzitter en de Internationaal Secretaris bedraagt in totaal € 174.755 (bruto salaris inclusief werkgeverslasten en pensioenpremie). In 2016 was dit € 239.384. De salarissen zijn aangepast aan de actuele BBRA schalen. In 2016 is daardoor nog een nabetaling gedaan op voorgaande jaren.

7.9.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend, die het beeld van de jaarrekening in belangrijke mate beïnvloeden.

7.10 Samengevoegde balans Partij van de Arbeid met afdelingen, gewesten en stadsregio's (na bestemming van het resultaat)

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	848.863		841.044	
Materiële vaste activa Partij van de Arbeid	114.117		155.548	
Materiële vaste activa afdelingen en gewesten	<u>6.822</u>		<u>7.037</u>	
		969.802		1.003.628
Vlottende activa				
Vorderingen Partij van de Arbeid	198.923		720.950	
Vorderingen Afdelingen en gewesten	121.396		106.458	
Effecten afdelingen en gewesten	494		531	
Liquide middelen Partij van de Arbeid	1.194.008		1.010.884	
Liquide middelen afdelingen en gewesten	<u>3.824.523</u>		<u>3.972.772</u>	
		5.339.344		5.811.596
Totaal activa		<u><u>6.309.146</u></u>		<u><u>6.815.224</u></u>
Passiva				
Eigen vermogen				
Continuïteitsreserve Partij van de Arbeid	667.190		947.932	
Continuïteitsreserve afdelingen en gewesten	2.335.560		2.611.021	
Bestemmingsreserves Partij van de Arbeid	0		496.770	
Bestemmingsfonds Vrouwen PvdA	0		0	
Bestemmingsreserve afdelingen en gewesten	<u>1.538.555</u>		<u>1.422.007</u>	
		4.541.305		5.477.730
Voorzieningen				
Voorzieningen Partij van de Arbeid	<u>26.504</u>		<u>31.863</u>	
		26.504		31.863
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden Partij van de Arbeid	1.662.217		1.251.860	
Fractiegelden in beheer bij afdelingen en gewesten	30.316		0	
Kortlopende schulden afdelingen en gewesten	<u>48.804</u>		<u>53.771</u>	
		1.741.337		1.305.631
Totaal passiva		<u><u>6.309.146</u></u>		<u><u>6.815.224</u></u>

7.11 Samengestelde staat van Baten en Lasten Partij van de Arbeid met afdelingen, gewesten en stadsregio's

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
<i>Inkomsten bedrijfsvoering</i>			
Contributies 100%	4.444.000	4.558.247	4.416.377
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	0	100.000	0
Totale overheidssubsidie o.b.v. zetels	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen	551.000	532.036	843.931
Fondsenwervingsactie	350.000	255.657	133.060
Bijdragen landelijke politici	186.911	125.269	111.386
Rente en overig	17.500	32.025	2.384
Baten afdelingen en gewesten	802.219	926.739	1.208.230
Totaal inkomsten	9.468.718	9.345.361	10.532.560
<i>Lasten</i>			
Partijbestuur	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.798.590
Neveninstellingen en verbonden partijen	1.125.925	1.156.872	1.477.021
Bedrijfskosten Algemeen	1.112.057	1.022.741	1.442.813
Afdrachten en Activiteitenpot	13.500	12.907	48.895
Lasten afdelingen en gewesten	1.328.067	1.546.373	1.433.126
Totaal lasten	7.601.505	8.638.228	9.658.392
<i>Uitgaven t.b.v. Campagnes</i>			
Permanente campagne (ombudswerk)	45.000	46.839	0
Oekraïne referendum	0	0	22.522
Campagne Tweede Kamerverkiezingen	1.950.000	1.596.719	481.513
	1.995.000	1.643.558	504.035
Resultaat	-127.787	-936.425	370.133

7.12 Geconsolideerde balans Partij van de Arbeid met afdelingen en gewesten, stadsregio's en de Wiardi Beckman Stichting (na bestemming van het resultaat)

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	848.863		841.044	
Materiële vaste activa Partij van de Arbeid	114.117		155.548	
Materiële vaste activa afdelingen en gewesten	6.822		7.037	
Materiële vaste activa Wiardi Beckman Stichting	6.672		12.061	
		976.474		1.015.690
Vlottende activa				
Vorderingen Partij van de Arbeid	198.585		714.305	
Vorderingen Afdelingen en gewesten	121.396		106.458	
Vorderingen Wiardi Beckman Stichting	16.807		119.490	
Effecten afdelingen en gewesten	494		531	
Liquide middelen Partij van de Arbeid	1.194.008		1.010.884	
Liquide middelen afdelingen en gewesten	3.824.523		3.972.772	
Liquide middelen Wiardi Beckman Stichting	285.713		111.493	
		5.641.526		6.035.934
Totaal activa		6.618.000		7.051.623
	2017		2016	
	€	€	€	€
Passiva				
Reserves en fondsen				
Continuïteitsreserve Partij van de Arbeid	667.190		947.932	
Continuïteitsreserve afdelingen en gewesten	2.335.560		2.611.021	
Continuïteitsreserve Wiardi Beckman Stichting	213.625		206.914	
Bestemmingsreserves Partij van de Arbeid	0		496.770	
Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten	1.538.555		1.422.007	
Bestemmingsreserves Wiardi Beckman Stichting	40.000		0	
Legaten en fondsen Wiardi Beckman Stichting	5.000		7.234	
		4.799.930		5.691.878
Voorzieningen				
Voorzieningen Partij van de Arbeid	26.504		31.863	
		26.504		31.863
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden Partij van de Arbeid	1.662.217		1.251.860	
Fractiegelden in beheer bij afdelingen en gewesten	30.316		0	
Kortlopende schulden afdelingen en gewesten	48.804		53.771	
Kortlopende schulden Wiardi Beckman Stichting	50.229		22.250	
		1.791.566		1.327.882
Totaal passiva		6.618.000		7.051.623

7.13 Geconsolideerde staat van Baten en Lasten Partij van de Arbeid met afdelingen en gewesten, stadsregio's en de Wiardi Beckman Stichting

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Inkomsten bedrijfsvoering			
Contributies 100%	4.444.000	4.558.247	4.416.377
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	0	100.000	0
Totale overheidssubsidie 36 zetels	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen	551.000	532.036	843.931
Fondsenwervingsactie	350.000	255.657	133.060
Bijdragen landelijke politici	186.911	125.269	111.386
Rente en overig	17.500	32.025	2.384
Baten afdelingen en gewesten	802.219	926.739	1.208.230
Baten Wiardi Beckman Stichting	92.300	194.471	109.250
Totaal inkomsten	9.561.018	9.539.832	10.641.810
Lasten			
Partijbestuur	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.798.590
Neveninstellingen en verbonden partijen	1.125.925	716.366	871.514
Bedrijfskosten Algemeen	1.112.057	1.022.741	1.442.813
Afdrachten en Activiteitenpot	13.500	12.907	48.895
Lasten afdelingen en gewesten	1.328.067	1.546.373	1.433.126
Lasten Wiardi Beckman Stichting	610.550	590.500	724.172
	8.212.055	8.788.222	9.777.057
Uitgaven t.b.v. Campagnes			
Permanente campagne (ombudswerk)	45.000	46.839	0
Oekraïne referendum	0	0	22.522
Campagne Tweede Kamerverkiezingen	1.950.000	1.596.719	481.513
	1.995.000	1.643.558	504.035
Resultaat	-646.037	-891.948	360.718

Amsterdam, 18 juni 2018

Namens het partijbestuur

N. Vedelaar
(voorzitter)

Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Partij van de Arbeid gecontroleerd. De jaarrekening omvat de eenvoudige, de samengevoegde en de geconsolideerde jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen eenvoudige, samengevoegde en geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Partij van de Arbeid per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

De eenvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de eenvoudige balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 2.355.911;
2. de eenvoudige staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 777.512 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De samengevoegde jaarrekening bestaat uit:

4. de samengevoegde balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 6.309.146;
5. de samengevoegde staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 936.425 (tekort); en
6. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

7. de geconsolideerde balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 6.618.000;
8. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 891.948 (tekort); en
9. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Gevolgen van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen 2017

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel in de toelichting op pagina 40 van de jaarrekening inzake de continuïteit en op paragraaf 4 van het bestuursverslag, waarin de gevolgen van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen 2017 voor de Partij van de Arbeid zijn beschreven. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 29 juni 2018.

WITh accountants B.V.
P. Alblas RA

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.